

Bijlage 2
Verkenningen

Tien centrale uitgangspunten vormen de hoofdlijnen van de omgevingsvisie voor de gemeente Den Helder. Deze uitgangspunten zijn deels een samenvatting van de prioriteiten die worden aangegeven door onze inwoners. Daarnaast zijn ze gebaseerd op kaders die worden gevormd door autonome ontwikkelingen en (externe) beleidskeuzes. In deze bijlage is die onderbouwing uitgewerkt. Hier wordt uitgelegd waarom we een bepaalde richting kiezen of thema's naar voren laten komen in de omgevingsvisie. Dit hoofdstuk staat daarmee in het teken van verkennen en analyseren.

In het vorige hoofdstuk, de bijlage Gebiedsbiografie, wordt beschreven hoe het landschap, de kernen en de samenleving van de gemeente Den Helder en omgeving zich tot hun huidige vorm hebben ontwikkeld. In dit hoofdstuk wordt dit aangevuld met een verkenning van het heden en de toekomst: wat is de staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Den Helder? Hoe kijken bewoners, ondernemers, (maatschappelijke) organisaties en ketenpartners tegen onze gemeente aan? Welke ontwikkelingen zullen in de toekomst (waarschijnlijk) een belangrijke rol spelen bij de verdere ontwikkeling van de gemeente Den Helder?

Samen leiden deze verkenningen tot een beeld waar de gemeente Den Helder op dit moment staat en aan welke zaken gewerkt moet worden om tot een zo passend en aantrekkelijk mogelijke leefomgeving te komen, of dit nu morgen of in 2040 is. Uiteraard is dit beeld niet statisch, zeker niet wanneer we het hebben over de verre toekomst. Daarom werken we soms met scenario's of bepaalde aannames om mogelijke ontwikkelingen in beeld te brengen. Daarnaast worden deze verkenningen iedere paar jaar opnieuw tegen het licht gehouden en waar nodig bijgesteld.

De samenvatting van al deze verkenningen is een ontwikkelanalyse, waarin de sterktes en zwaktes van de gemeente Den Helder op dit moment uiteen worden gezet en worden aangevuld met kansen en bedreigingen op basis van trends en ontwikkelingen, voor zover de toekomst globaal ingeschat kan worden. De verkenningen zijn vertaald in uitgangspunten voor de omgevingsvisie. Deze vormen de randvoorwaarden waar elke deelvisie rekening mee houdt.

OMGEVINGSSCAN

t.b.v. de Omgevingsvisie gemeente Den Helder in 2040

OPSTELLER

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Afdeling	:	Concernondersteuning
Projectcoördinator	:	Marianne de Hoop
Telefoon	:	088 -1021766
E-mail	:	mdehoop@odnhn.nl
Kenmerk ODNHN	:	OD.347130
Adres	:	Postbus 2095
		1620 EB HOORN
Bezoekadres	:	Dampten 2
	:	1624 NR HOORN

OPDRACHTGEVER

Organisatie	:	Gemeente Den Helder
Contactpersonen	:	Ingmar Zwier, Yuri Klaver

DATUM

13 april 2022

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 4

1.1 Aanleiding 4

1.1.1 Gebiedsafbakening Omgevingsvisie gemeente Den Helder in 2040 4

1.2 Doelstelling 4

1.3 Resultaat 5

2 THEMA'S 6

2.1 Bodem 6

2.1.1 Verdachte locaties 6

2.1.2 Deelgebieden 6

2.2 Externe Veiligheid 7

2.2.1 Aandachtsgebieden 7

2.2.2 Deelgebieden 8

2.3 Geluid 9

2.3.1 Railverkeer- en wegverkeer 9

2.3.2 Windturbines 14

2.3.3 Industrielawaai 15

2.3.4 Stiltegebieden 16

2.4 Natuur 17

2.4.1 Natura 2000 gebieden 17

2.4.1.1 Broedgebieden Tapuit in Natura 2000 gebied 18

2.4.2 Grenzen bebouwde kom houtopstanden (voorheen Boswet) 19

2.4.3 Bosgebieden groter dan 1.000 m2 buiten de bebouwde kom 20

2.4.4 Provinciaal beschermde landschappen (Natuur Netwerk Nederland) 21

2.4.5 Relevante leefgebieden (zoals groenstructuren) 22

2.4.6 Beschermde soorten onder de Wet Natuurbescherming 25

2.4.7 Specifieke soorten per leefgebied 26

2.4.8 Soorten die van belang zijn voor de belevingswaarde van het gebied 27

3 BIJLAGE 27

3.1 Diverse geluidcontourenkaarten gezoneerde industrieterreinen 27

3.2 Rapport SWECO, kenmerk 336478; Verkeersmilieukaarten Geluidbelasting & Luchtkwaliteit 27

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Den Helder is bezig met het opstellen van de Omgevingsvisie 'gemeente Den Helder in 2040'.
In de visie staan de volgende gebieden centraal: De Schooten, Nieuw Den Helder, Stad binnen de Linie, De Stelling, en Maritiem Cluster (zie kaartje Gebiedsafbakening op pagina 4). Ook de eerder opgestelde omgevingsvisies voor de kernen Huisduinen en Julianadorp worden hierbij geïntegreerd. Een Omgevingsvisie bevat de hoofdlijnen van het te voeren beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving, zo ook op het gebied van Milieu.

Eén van de eerste stappen om te komen tot een visie is het in beeld brengen van de bestaande (milieu)situatie van de fysieke leefomgeving.
De gemeente Den Helder en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN) zijn hiermee in 2021 aan de slag gegaan. In de vorm van een pilot; om van te leren: "welke informatie hebben we nodig?" (gemeente) versus "welke informatie kunnen we leveren?" (ODNHN).

De ODNHN noemt deze eerste inventarisatie van informatie een Omgevingsscan, een product in wording. Een omgevingsscan is ook een goed hulpmiddel voor overige kerninstrumenten van de Omgevingswet, zoals het Omgevingsplan.

1.1.1 Gebiedsafbakening Omgevingsvisie gemeente Den Helder in 2040

1.2 Doelstelling

Met een omgevingsscan brengen we per relevant Milieuthema locatie-aanduidingen, contouren/zoneringen en aandachtsgebieden in beeld; informatie die we inzichtelijk maken door middel van kaartjes.

De informatie zegt iets over het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van de fysieke leefomgeving. Informatie waar rekening mee gehouden moet worden en waar aandacht aan besteed zou moeten worden. Het helpt de gemeente bij het bepalen waar gewenste ontwikkelingen

mogelijk zijn, als ook zicht op locaties waar maatregelen nodig zijn om beperkingen/ belemmeringen weg te nemen.

Het resultaat van de scan is, zoals eerder beschreven, gericht op de bestaande situatie, en is een onderdeel van de volledige input die de ODNHN kan leveren bij de voorbereiding voor een Omgevingsvisie. In een volledige input worden (naast informatie over locaties, contouren en aandachtsgebieden) gemeentelijke opgave(n), gemeentelijke/bestuurlijke vraagstukken, ontwikkelingen/tendensen/ doelstellingen op Europees, Rijks- Provinciaal en Gemeentelijk niveau betrokken. Hierbij wordt er gekeken naar bedreigingen en, vooral, de (koppel)kansen onderling.

Deze input kan door de gemeente gebruikt worden bij het verwoorden van doelen/ambities in de Omgevingsvisie.

1.3 Resultaat

De scan bestaat voornamelijk uit kaartjes. De kaartjes bevatten aandachtslocaties, -gebieden, en -contouren.
Het zijn vooralsnog fysieke kaartjes. Het is zeer de wens om kaartmateriaal in de nabije toekomst via een goed uitwisselbare GIS-applicatie beschikbaar te kunnen stellen. De kaartjes zijn voorzien van een toelichting, indien nodig.

Relevante thema's in deze scan zijn Geluid (industrielawaai, verkeerslawaai), Bodem (verdachte locaties), Externe veiligheid en Natuur.

De scan is niet uitputtend. Naast de kaartjes in deze scan zijn er nog meer (openbaar beschikbare) kaarten om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in beeld te brengen.

2 THEMA'S

2.1 Bodem

2.1.1 Verdachte locaties

Deze paragraaf geeft inzicht in relevante locaties die (mogelijk) verdacht zijn.
Verdachte locaties worden gedefinieerd als locaties waar uit eerder (bodem) onderzoek is gebleken dat er een (mogelijke) verontreiniging aanwezig is. Ook kunnen locaties verdacht zijn wanneer er een restverontreiniging is achtergebleven na sanering.
Probleemlocaties die onder het overgangsrecht vallen en waar de provincie bevoegd gezag voor blijft wanneer de omgevingswet ingaat, zijn hierin ook meegenomen. (Een lijst met welke locaties hieronder vallen moet nog opgemaakt worden).

Figuur 1. Overzicht verdachte locaties in Den Helder. Gele vlakken geven weer waar de verdachte locaties zich bevinden. De verschillende wijken zijn aangegeven met zwarte contouren.

Deze kaart geeft alleen een indicatie over welke locaties (mogelijk) verontreinigd kunnen zijn.

Voor de wijken is cbs buurten 2020 gebruikt en voor de achtergrond Luchtfoto 2020 Ortho 25cm RGB.

2.1.2 Deelgebieden

Nieuw Den Helder
In het centrum van het deelgebied zijn voornamelijk kleine verdachte locaties aanwezig. Het lijkt erop dat deze zich voornamelijk bij particulieren bevinden. In het zuidoosten zijn twee middelgrote verdachte locaties aanwezig op de Doggevaart en het Nollenterrein. In het zuidwesten is er een middelgrote verdachte locatie aanwezig op de Mariëndal.

De Schooten
Er bevinden zich een reeks verdachte locaties in het Noordelijke gedeelte van de Schooten, waarbij de grootste locaties zich bevinden op het Ravelijncenter en de Schootenweg. In het zuiden zijn weinig verdachte locaties aanwezig.

Stad binnen de Linie
In de stad binnen de linie zijn redelijk veel locaties die verdacht zijn. Deze locaties lopen uiteen in grootte. In het oostelijke gedeelte zijn de grootste verdachte locaties. Deze liggen tussen het Louisehof en de Fabrieksgracht.

De Stelling
Er zijn twee grote verdachte locaties aanwezig: op het terrein van de Marinekazerne Erfprins en op de Sportlaan.

Maritiem Cluster
Het gehele haventerrein in het oostelijke gedeelte en het westelijk gedeelte van het deelgebied zijn verdacht.

2.2 Externe Veiligheid

2.2.1 Aandachtsgebieden
Deze paragraaf geeft inzicht in de relevante Externe Veiligheid aandachtsgebieden; brand aandachtsgebieden, explosie aandachtsgebieden, en gifwolk aandachtsgebieden rondom risicobronnen als activiteiten, wegen of buisleidingen. (De gemeente beschikt ook al over deze gegevens in een QGIS-bestand.)

Aandachtsgebieden zijn gebieden waar mensen in gebouwen zonder aanvullende maatregelen onvoldoende beschermd zijn tegen de gevolgen van ongevallen met gevaarlijke stoffen. Het betreft risico's die verbonden zijn met onder meer de productie, de opslag, het gebruik en het transport van gevaarlijke stoffen, voor zover deze stoffen als gevolg van een voorval vrij kunnen komen.

Aandachtsgebieden propaantanks
Niet opgenomen in de scan zijn (kleinere) propaantanks die ook beschikken over aandachtsgebieden. Deze hoeven onder de huidige wet- en regelgeving niet geïnventariseerd te worden. Onder de toekomstige Omgevingswet moeten deze tanks wel geregistreerd worden.

2.2.2 Deelgebieden

Hieronder wordt per deelgebied aangegeven welke aandachtsgebieden rondom risicobronnen aanwezig zijn. Inrichtingen die worden vermeld, *zijn inrichtingen waarvoor de ODNHN het bevoegd gezag is*.

Nieuw Den Helder
BEVI-inrichting: Total LPG tankstation, Nieuweweg 15.

De Schooten
BEVI-inrichting: het tankstation, Nieuweweg 15 heeft ook invloed op dit deelgebied.
Hogedruk aardgastransportleiding (W-574-03).

Stad binnen de Linie
BEVI-inrichtingen: LPG tankstation, Kievitstraat 20 en tankstation Drok B.V., Ruyghweg 200.

De Stelling
BEVI-inrichtingen: het LPG tankstations, Ruyghweg 200 en die aan de Nieuweweg 15 zijn ook van invloed op dit deelgebied.

Maritiem Cluster
BEVI-inrichting: het Total LPG tankstation, Touwslagerweg 1.
Diverse hogedruk aardgastransport-leidingen (K-567-02, A-626, A-593, A-591, Wintershall Noordzee, W-574-03 en ONP007-006).

Inrichtingen waarvoor de ODNHN niet het bevoegd gezag is
In onderstaande tabel staan inrichtingen weergegeven waarvoor de ODNHN niet het bevoegd gezag is. De meeste van de te berekenen aandachtsgebieden zijn binnen de OD NHN (nog) niet bekend. De berekeningen zullen door het desbetreffende bevoegde gezag met de gemeente moeten worden gedeeld.
Van enkele inrichtingen staan de aandachtsgebieden wel reeds weergegeven in de opgenomen figuur. Deze staan in de tabel in het groen gemarkeerd.

Soort inrichting	**RRGS nummer**	**Naam**	**Adres**	**Bevoegd gezag**
Mestvergistingsinstallatie	21613	RWZI Den Helder	Oostoeverweg 70	Provincie NH
Seveso-inrichting	8336	FinCo Bunkering Terminal Den Helder B.V.	Ambachtsweg 31	Provincie NH
Opslaan van propaan en propeen in opslagtanks	8910	Milieupark Oost	Oostoeverweg 9	Provincie NH
Opslaan van propaan en propeen in opslagtanks	21402	DWV, Oost 1 V.O.F.	Oostoeverweg 73	Provincie NH
Verlading methanol schepen		Peterson Den Helder BV	Paleiskade 41	Provincie NH
Mijnbouw		NAM	Oostoeverweg 10	Ministerie EZ&K
Militaire explosieaandachtsgebieden	11640	Nieuwe Haventerrein	Nieuwe Haven	Ministerie I&W
Militaire explosieaandachtsgebieden	11632	Fort Erfprins	Schapendijkje 8	Ministerie I&W
Militaire explosieaandachtsgebieden		MVK De Kooy		Ministerie I&W

2.3 Geluid

Deze paragraaf geeft inzicht in geluidbelasting afkomstig van de geluidbronnen railverkeer, wegverkeer, windturbines, en industrielawaai.
Tegen geluidoverlast afkomstig van geluidbronnen wordt, op basis van zonering, aan geluid-gevoelige functies bescherming geboden. Zonering houdt in, dat binnen bepaalde afstanden (zones) van de verschillende geluidbronnen waarden met betrekking tot de ten hoogste toelaatbare geluidbelasting worden toegekend.

Naast kaartjes met geluidbronnen is ook een kaartje met omliggende Stiltegebieden opgenomen.

Beheer
Het zonebeheer voor de geluid gezoneerde industrieterreinen wordt namens de gemeente door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord uitgevoerd.
Er zijn twee locaties waarvoor de geluidzone wordt geregeld via het ministerie van I&W, gemandateerd aan de gemeente Den Helder, met uitvoer/beheer zone door de ODNHN. Dit zijn het geluid gezoneerde vliegveld De Kooy en industrieterrein Haven, bestaande uit de marine haven (Koninklijke Marine) en het civiele deel van de haven (Marinehaven Willemsoord).

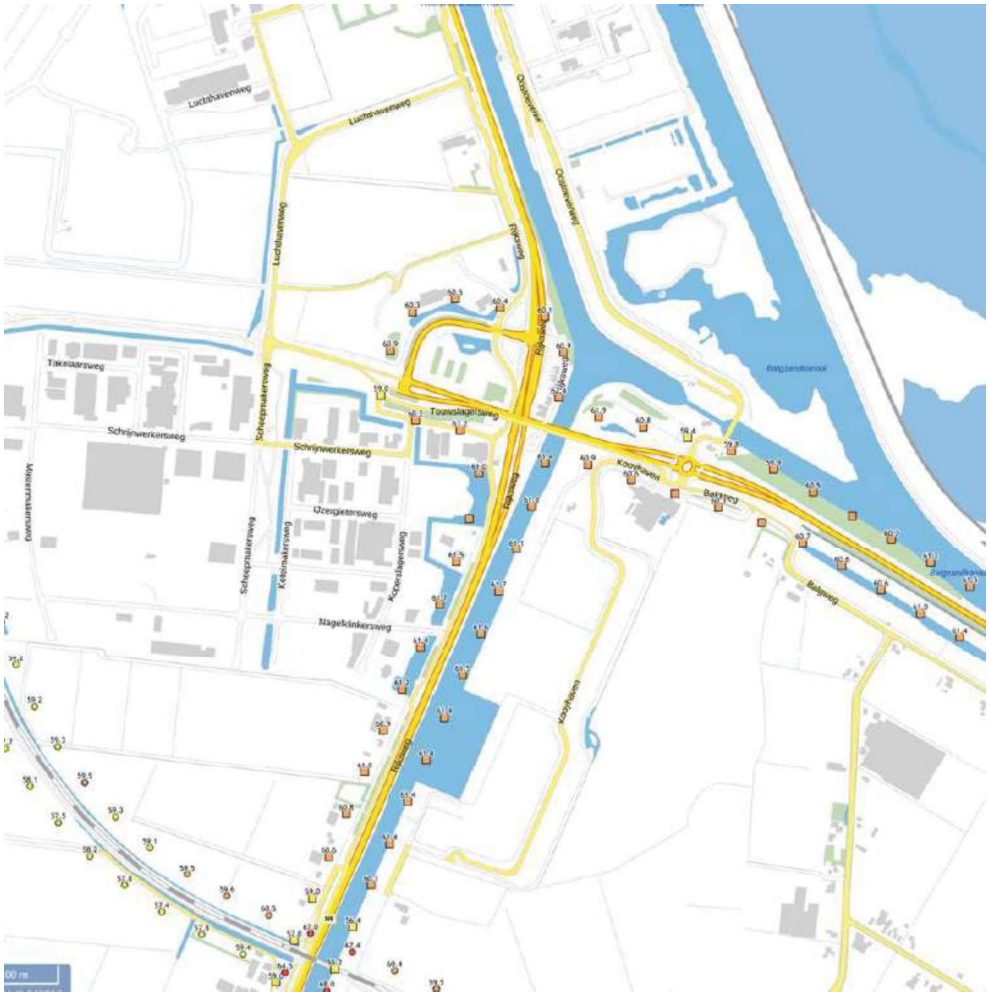
Geluidgegevens/-berekening
De verschillende vormen van geluid met hun verschillende bronhouders, worden op diverse manieren, apart van elkaar, berekend. Weg- en railverkeer worden berekend via een daggemiddelde geluidniveau op basis van het aantal verkeersbewegingen. Daarbij zijn langs de rijkswegen en het spoor geluidproductieplafonds vastgesteld, de zogenaamde GPP's, met een maximaal geluidniveau. Industrielawaai wordt momenteel nog berekend in dB(A). In Den Helder zijn vijf geluid gezoneerde industrieterreinen met een geluidcontour aanwezig.
De geluidberekening van vliegveld De Kooy zijn nog uitgevoerd in Ke in plaats van dB. Bij een komende wijziging van het bestemmings/-omgevingsplan moet dit worden omgezet.
Voor windturbines wordt gerekend met een jaargemiddelde uitgedrukt in Lden.

2.3.1 Railverkeer- en wegverkeer

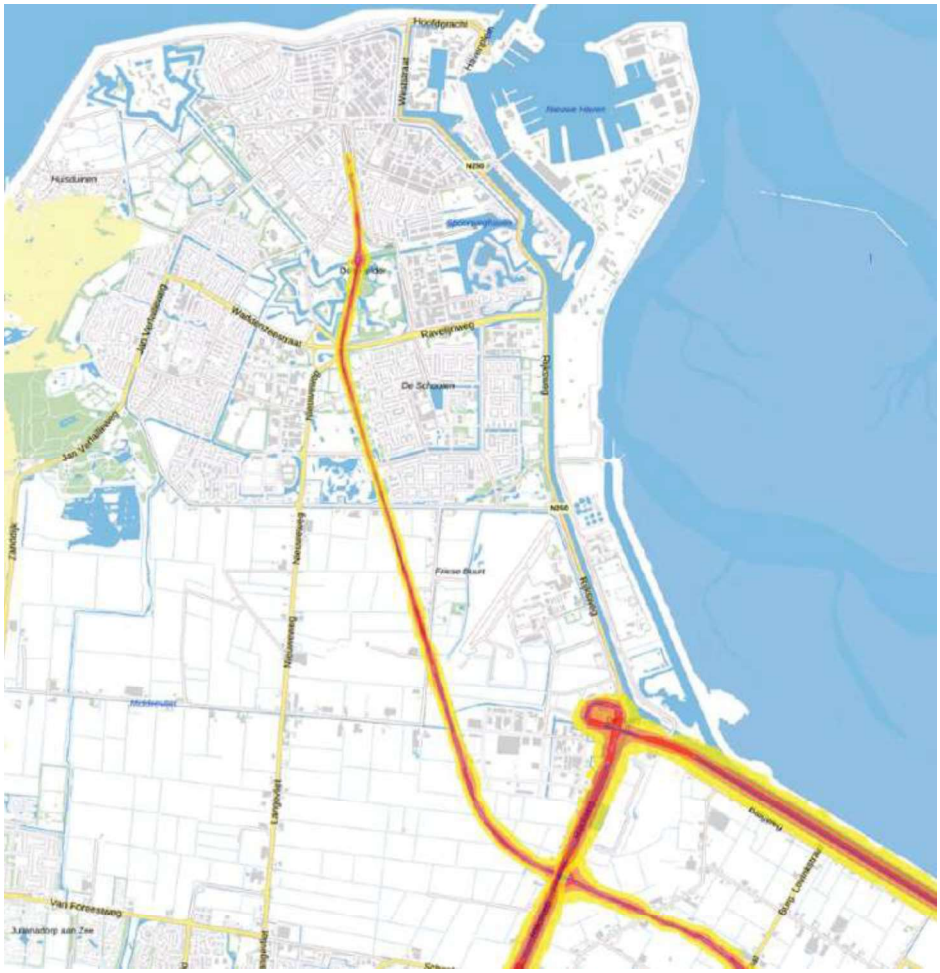
Kaart geluidproductieplafonds Prorail Spoorweglawaai

Geluidproductieplafond Wegverkeerslawaai Rijksweg N9 en geluidproductieplafonds Prorail Spoorweglawaai

Geluidcontour Lden
Wegverkeerslawaai Rijksweg N9 en Spoorweglawaai spoorbaan Schagen – Den Helder

Legenda:

- < 55 db
- 55 - 59 dB
- 60 - 64 dB
- 65 - 69 dB
- 70 - 74 dB
- >= 75 dB

Bron:
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2016

Geluidbelasting kaart Provincialeweg N250

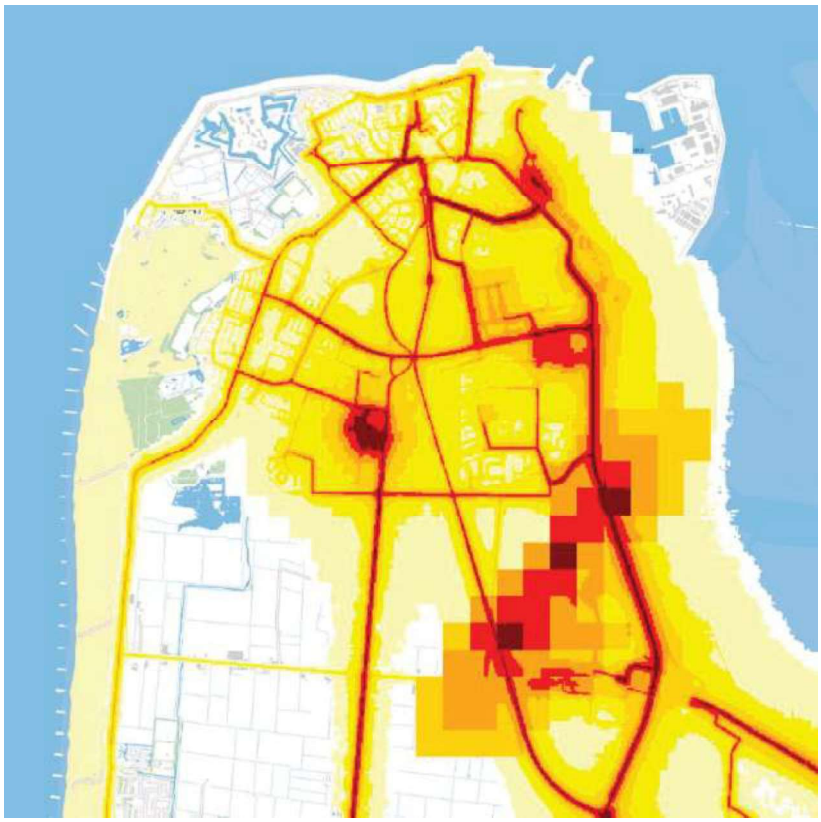

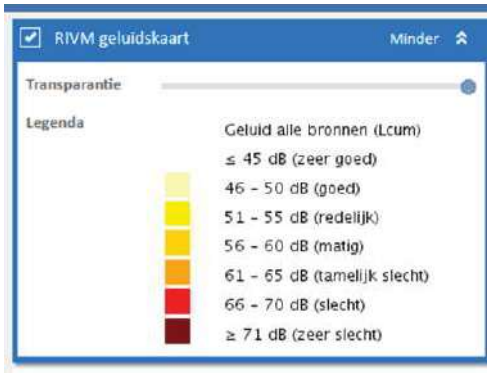
Legenda:

- < 55 db
- 55 - 59 dB
- 60 - 64 dB
- 65 - 69 dB
- 70 - 74 dB
- >= 75 dB

Bron:
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2016

Geluid alle bronnen Lcum

Deze kaart toont de berekende geluidsbelasting, afkomstig van alle wegen in Nederland.
Om de geluidsbelasting te berekenen, zijn gegevens van de volgende geluidsbronnen gebruikt:

- Rijkswegen (gegevens uit 2017)
- Gemeentelijke en Provinciale wegen (gegevens uit 2017)

Verkeersmilieukaarten Geluidbelasting & Luchtkwaliteit

De Omgevingsdienst NHN beschikt niet over verkeersgegevens. Door bureau SWECO wordt voor de gemeente periodiek het verkeersmodel geactualiseerd, waarbij verkeersmilieukaarten worden gemaakt. Deze kaarten geven een globaal inzicht in de optredende geluidsbelasting en luchtkwaliteit ten gevolge van het wegverkeer binnen de gemeente voor het basisjaar 2014 en het prognosejaar 2025. Volledigheidshalve wordt het rapport bijgevoegd aan deze scan.

2.3.2 Windturbines

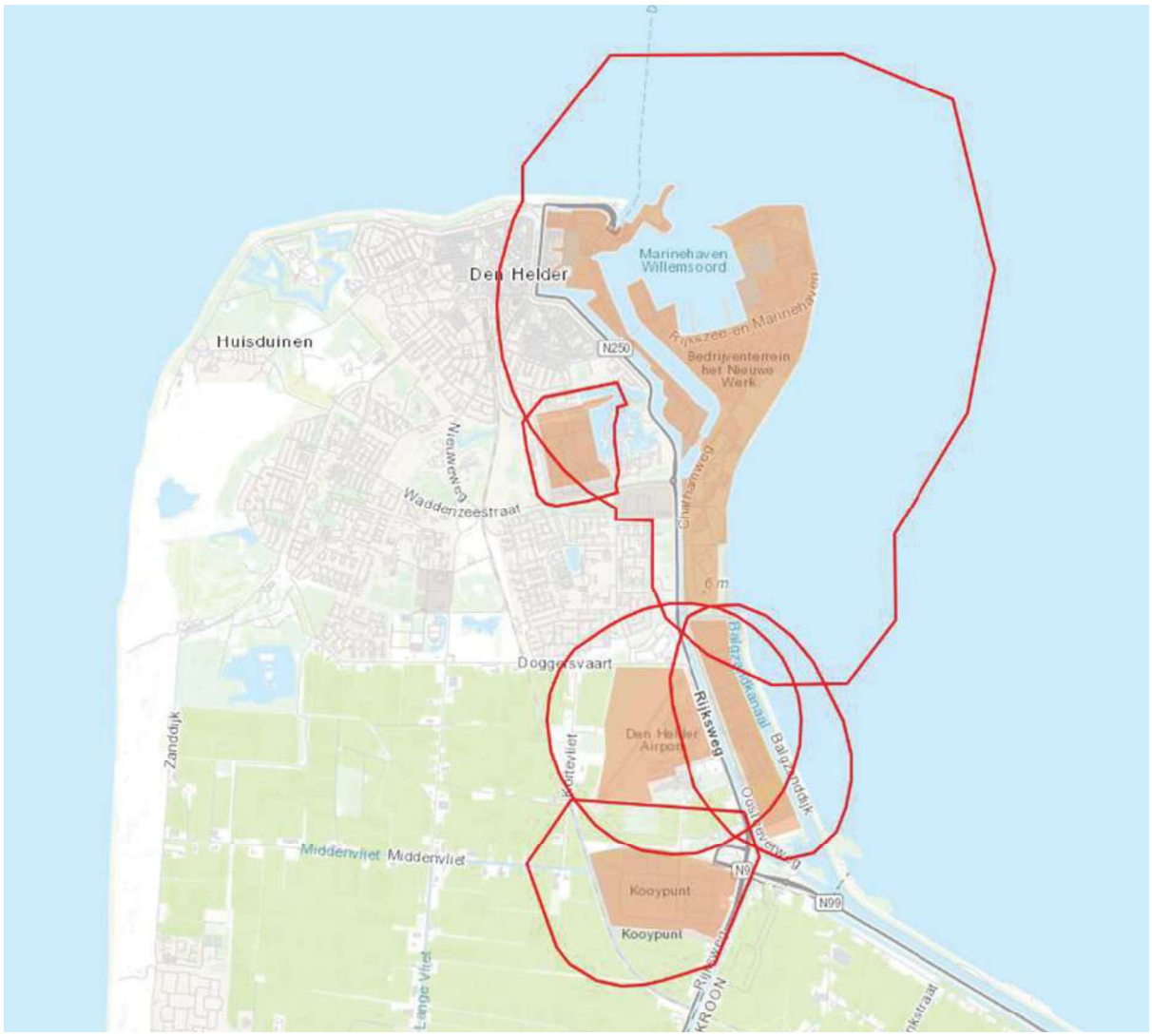
Geluid Windturbines

2.3.3 Industrielawaai

Geluid gezoneerde industrieterreinen
Binnen de grenzen van de gemeente Den Helder zijn momenteel een vijftal gezoneerde industrieterreinen aanwezig: Haven Den Helder, Westoever, Oostoever, De Kooy, en Kooypunt.

Als bijlage zijn van elke zone diverse geluidcontourenkaarten opgenomen.

2.3.4 Stiltegebieden

Den Helder met omliggende Stiltegebieden

2.4 Natuur

Deze paragraaf geeft inzicht in natuurwaarden; de bescherming van gebieden, relevante leefgebieden, en soorten.

De informatie is niet uitputtend. Natuurwaarden zoals aardkundige monumenten en grondwater-beschermingsgebieden zijn niet opgenomen. De bescherming van deze natuurwaarden, zoals opgenomen in de Provincie Omgevingsverordening, is geen onderdeel van de taakuitvoering van de ODNHN.

2.4.1 Natura 2000 gebieden

De bescherming van deze gebieden is geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet Natuurbescherming. Projecten in én buiten Natura 2000-gebieden moeten beoordeeld worden. Er mogen geen significante negatieve effecten optreden, bijvoorbeeld door de toename van stikstof.

Bescherming gericht op de VR = Vogelrichtlijn en/of de HR = Habitatrichtlijn.

2.4.1.1 Broedgebieden Tapuit in Natura 2000 gebied

Het open duin is het leefgebied van de zeldzame Tapuit, een kwetsbare broedvogel. De broedgebieden van de Tapuit liggen binnen het Natura 2000 gebied.

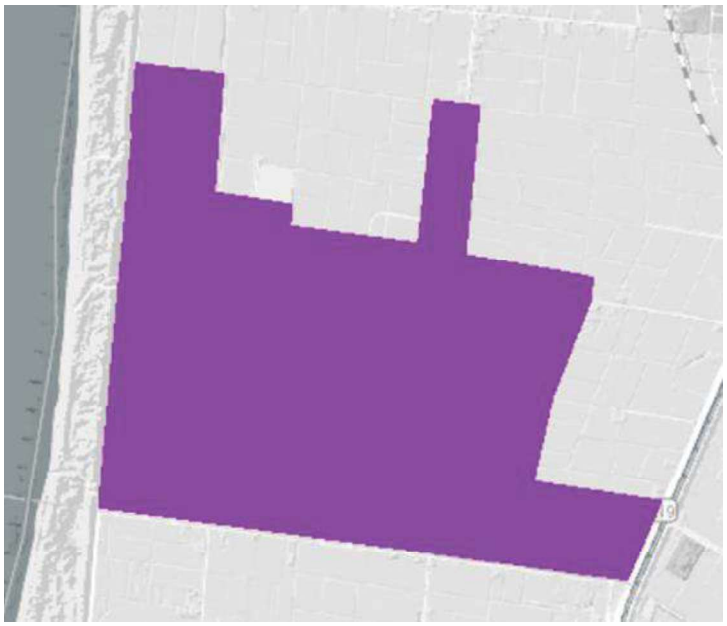

2.4.2 Grenzen bebouwde kom houtopstanden (voorheen Boswet)

Houtopstanden worden beschermd door de Wet natuurbescherming indien aan een aantal voorwaarden is voldaan. Die voorwaarden zien onder meer toe op de oppervlakte en de vorm van een dergelijke houtopstand en op de plaats waar deze zich bevindt. Houtopstanden die zich bijvoorbeeld binnen de bebouwde kom Boswet bevinden, vallen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Dat geldt ook voor houtopstanden in erven en tuinen en voor fruitbomen en windschermen om boomgaarden. Deze bescherming is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming.

Bebouwde kom Den Helder

Bebouwde kom Julianadorp

2.4.3 Bosgebieden groter dan 1.000 m2 buiten de bebouwde kom

De Wet natuurbescherming houtopstanden is van toepassing bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom, bij een bos dat groter is dan 1.000 m2 of dat bestaat uit rijbeplanting van meer dan 20 bomen.
Binnen de gemeente Den Helder zijn geen oude bosgroeiplaatsen aanwezig.

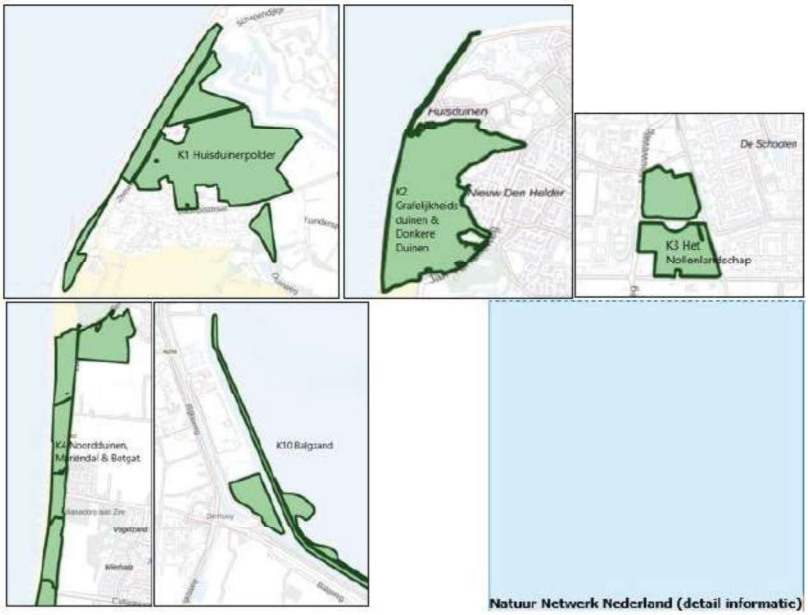

2.4.4 Provinciaal beschermde landschappen (Natuur Netwerk Nederland)

De bescherming van deze gebieden wordt geregeld in de Provinciale Omgevingsverordening NH2020. De wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied mogen niet worden aangetast. Voor plannen buiten het NNN-gebied geldt dat een zorgvuldige planvoorbereiding en een goede ruimtelijke ordening vereist is. De eventuele beïnvloeding van het plan op de beschermde gebieden moet bij de besluitvorming betrokken worden.

Bescherming gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur (en landschap).

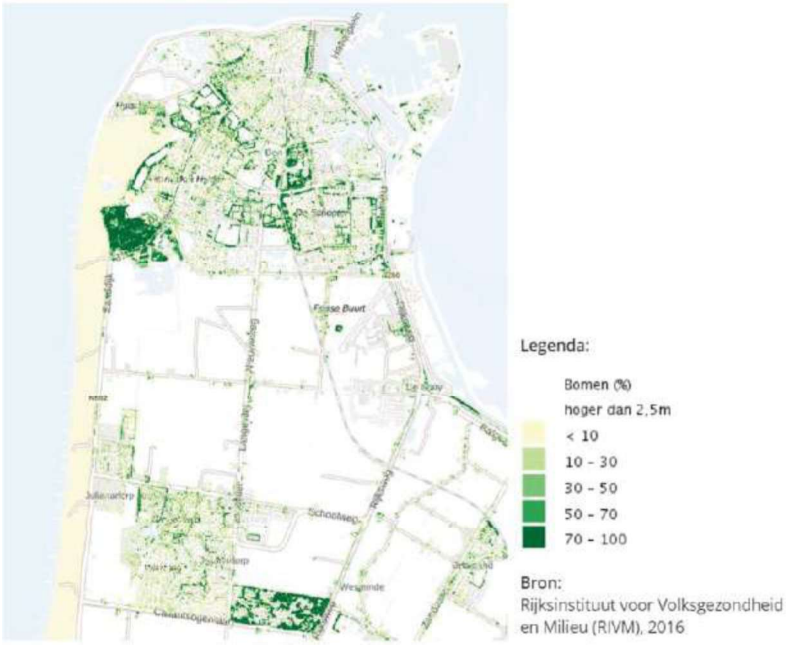

Meer details per NNN-gebied staan in bijlage 5 van de Provinciale Omgevingsverordening NH2020

2.4.5 Relevante leefgebieden (zoals groenstructuren)

Relevante leefgebieden binnen en buiten de bebouwde kom zijn onder andere groenstructuren, maar ook waterstructuren. Het behouden en waar nodig versterken van deze structuren draagt bij aan functioneel leefgebied van diverse soorten.

Bijgevoegde kaarten geven een indicatie van relevant leefgebied. Hoe donkerder groen, hoe meer bomen van 2,5 meter of hoger. Het is aan te raden om eigen kaartmateriaal te ontwikkelen.

Bescherming gericht op behoud van groenstructuren vanwege leefgebied diverse soorten.

De combinatie van groen, water en bebouwing maakt de stelling van Den Helder een geschikt leefgebied voor diverse soorten.

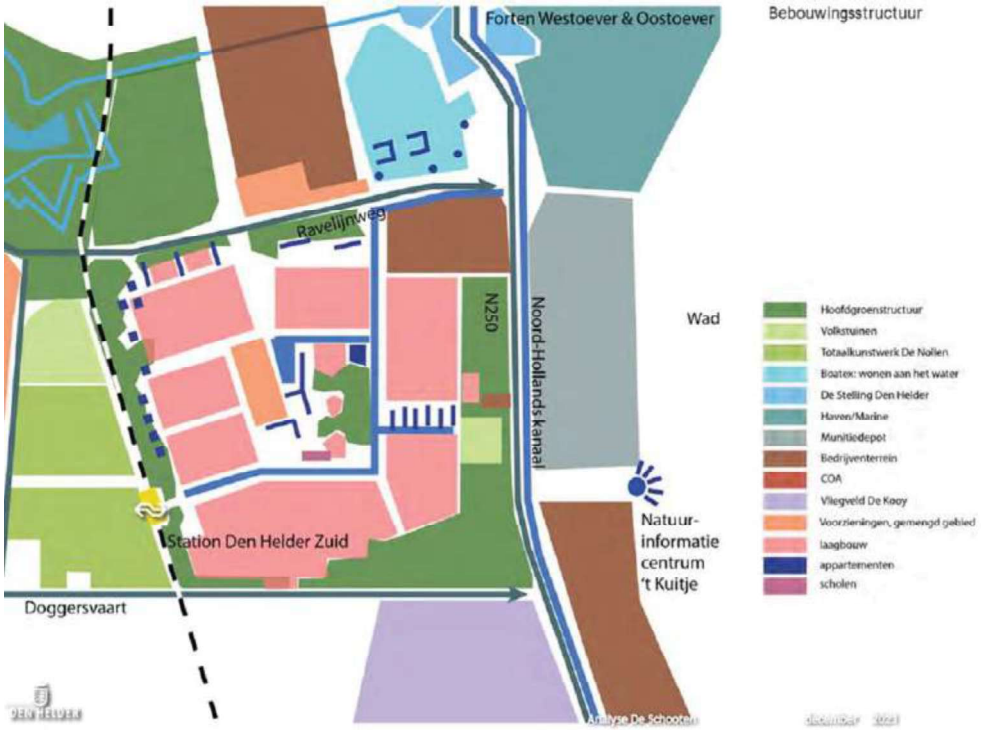
Bescherming gericht op behoud van leefgebied

De groenstructuren in woonwijken (in kaart gebracht voor de Schooten) met bosschages (bomen / stroken) maar ook (dicht) begroeide tuinen en erven of natuurlijk grasland, ruigte en moerasachtige omgeving is geschikt leefgebied voor kleine marterachtige zoals de boommarter, wezel en bunzing maar ook voor vogels zoals ransuil en sperwer en vleermuizen.

Bescherming gericht op behoud van leefgebied

De bebouwde omgeving (in kaart gebracht voor de Schooten) is geschikt leefgebied voor huismus, gierzwaluw en gebouw bewonende vleermuizen

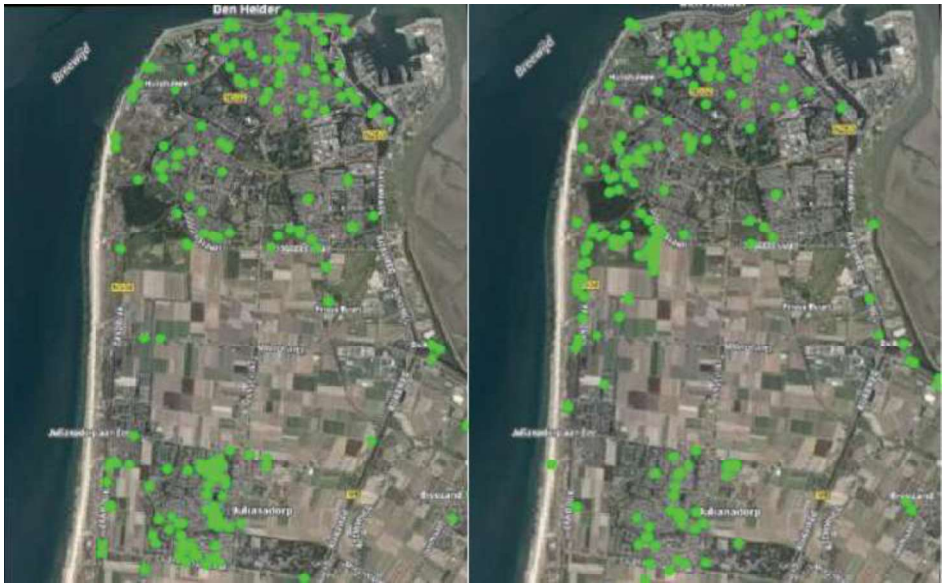

Bescherming gericht op vaste ruste en verblijfplaatsen van gebouw bewonende soorten en behoud van essentieel leefgebied

2.4.6 Beschermde soorten onder de Wet Natuurbescherming

Onderstaande kaartjes betreffen waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en geven een indicatie waar de soorten binnen Den Helder voorkomen.

Vogelrichtlijn soorten (o.a huismus en gierzwaluwen); deze soorten zijn afhankelijk van de bebouwde omgeving

Huismussen laatste 3 jaar

Gierzwaluwen laatste 3 jaar

Habitatrichtlijn soorten (o.a. zandhagedis, rugstreeppad en vleermuizen maar ook zeezoogdieren, vissen en libellen)

Zandhagedis laatste 3 jaar

Rugstreeppad laatste 3 jaar

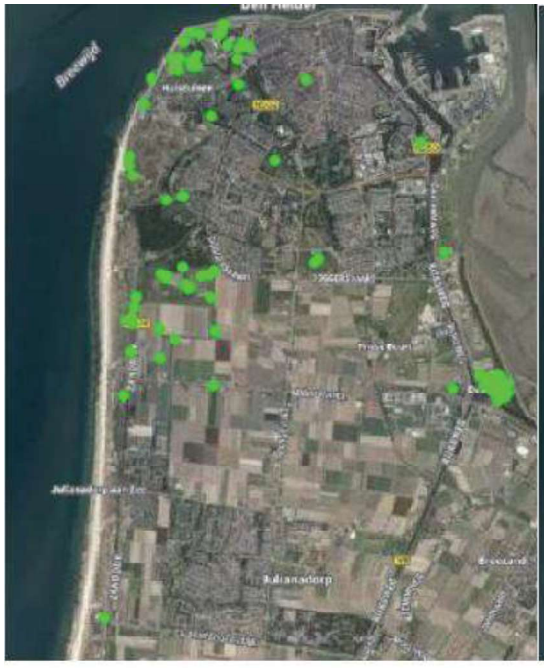
Vleermuizen laatste 3 jaar
(9 verschillende soorten)

Artikel 3.10 soorten (o.a boommarter, bunzing, wezel, maar ook zeehonden en vlinders)

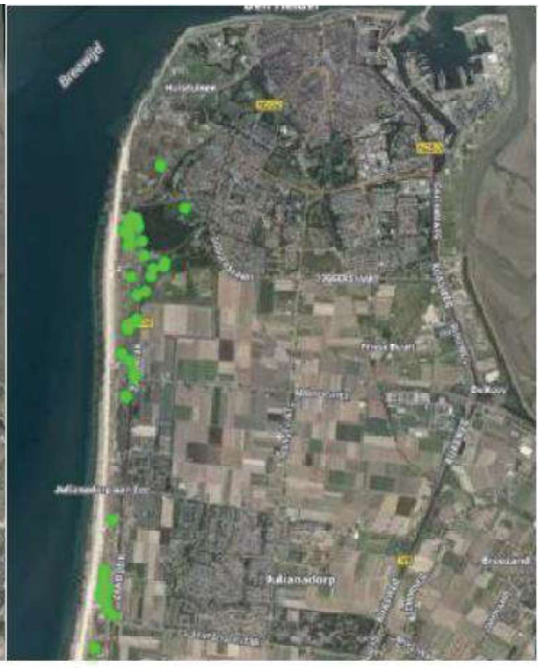

2.4.7 Specifieke soorten per leefgebied

Veel soorten zijn afhankelijk van specifieke abiotische en biotische factoren voor die bepaalde soort.
Hieronder een overzicht van een tweetal soorten die relatief veel worden waargenomen binnen de gemeente Den Helder.

Oeverzwaluw laatste 3 jaar

Duinparelmoervlinder laatste 3 jaar

Veel soorten zijn afhankelijk van specifieke abiotische en biotische factoren voor die bepaalde soort.
Hieronder één aandachtspunt uit de NDFF om rekening mee te houden.

Vastgelegde slaapplaats voor spreeuwen (oktober 2019)

2.4.8 Soorten die van belang zijn voor de belevingswaarde van het gebied

Bij het opstellen van een visie kan ook rekening gehouden worden met één specifieke soort die van belang is voor de belevingswaarde van een gebied. Om dit in beeld te brengen zal (via bijvoorbeeld een vraag in een enquête) heel gericht onderzoek gedaan moeten worden.

3 BIJLAGE

3.1 Diverse geluidcontourenkaarten gezoneerde industrieterreinen

3.2 Rapport SWECO, kenmerk 336478; Verkeersmilieukaarten Geluidbelasting & Luchtkwaliteit

(Link naar het rapport: https://transfer.denhelder.nl/s/mPtc6oHxFpExrfp)

Bijlagen zijn separaat toegevoegd.

Identiteit & thema's

De gemeente Den Helder heeft een duidelijke, eigen identiteit als de Marinestad van Nederland en noordelijkste punt van Noord-Holland. Het imago van (met name de stad) Den Helder was in het verleden niet altijd positief en nog steeds is het soms hard werken om het beeld van Den Helder in de rest van Nederland bij te stellen. Dit lukt gelukkig steeds beter, onder andere door aansprekende ontwikkelingen in de afgelopen decennia in Nieuw Den Helder, het Stadshart en op Willemsoord. Daarmee heeft Den Helder de kans om in de toekomst meer te gaan profiteren van haar bekendheid, kwaliteiten en eigen identiteit.

Om richting te geven aan de focus van de omgevingsvisie zijn inwoners van Huisduinen, Julianadorp en Den Helder gevraagd naar het wonen in de gemeente en hun eigen kern en wat de belangrijkste thema's zijn waaraan de gemeente moet werken in de toekomst. Deze opbrengst wordt hieronder in beeld gebracht. De uitkomsten geven richting aan hetgeen de gemeente inbrengt in de omgevingsvisie (de 'Strategische Uitgangspunten') en de inhoud van de participatie over de verschillende deelvisies.

Identiteit

Voor inwoners staan de kwaliteiten van de gemeente Den Helder als een paal boven water. In een peiling onder bijna zeshonderd inwoners van de gemeente Den Helder in maart 2021 gaf 70% aan (heel) prettig te wonen én te ontspannen in Den Helder. Ook in de eerdere participatieprocessen in Julianadorp en Huisduinen gaf de overgrote meerderheid van de inwoners aan daar met veel plezier te wonen. De belangrijkste kwaliteiten en identiteitsdragers worden hieronder in beeld gebracht. Deze elementen worden in de omgevingsvisie gekoesterd en waar nodig beschermd, zodat datgene wat de gemeente Den Helder aantrekkelijk maakt niet verloren gaat in de toekomst.

Afbeeldingen: Een aantal belangrijke kwaliteiten & identiteitsdragers in de gemeente Den Helder in beeld
Afbeelding onderstaande pagina: overzicht van meest genoemde kenmerken, kwaliteiten & identiteitsdragers in de gemeente

TEXEL
HET WATERRIJKE CENTRUM
WILLEMSOORD
HUISDUINEN
RUIMTE!
NIEUW DEN HELDER
DE SCHOOTEN
ALLE VOORZIENINGEN VAN EEN STAD, MAAR GEVOEL VAN KLEINSCHALIGHEID
DEN HELDER
NOORDZEE
STRAND
DUINEN
VEEL ZONUREN
VEEL GROEN EN NATUUR
Julianadorp aan Zee
GOEDE VOORZIENINGEN, OOK VOOR HET TOERISME
OPEN LANDSCHAP
JULIANADORP
dorpsgevoel
AGRARISCH KARAKTER
ACTIEF VERENIGINGS-LEVEN
FIJN WONEN!
VEEL WONING VOOR WEINIG!
Identiteit & Kwaliteit
DEN HELDER

Thema's

Huisduinen

In 2017 zijn inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden in Huisduinen gevraagd om in vier sessies met de gemeente een visie op de toekomstige ontwikkeling van Huisduinen neer te leggen. Uit de participatiesessies in Huisduinen over de omgevingsvisie kwamen de volgende thema's naar voren als meest belangrijke voor de deelnemers:

- Balans vinden tussen de huidige kwaliteit van natuur, erfgoed en sfeer (behoud) en de interesse die hiervoor van buitenaf komt van bezoekers en toeristen (ontwikkeling).
- Toekomstbestendigheid van het dorp: levensloopbestendigheid van woningen en voorzieningen (goed oud worden op Huisduinen), duurzaamheid en waterveiligheid van de Helderse Zeewering.
- Goed omgaan met verkeer en parkeren in het dorp. Bereikbaarheid is belangrijk, maar binnen het dorp is meer ruimte voor fietsers en wandelaars gewenst ten opzichte van de auto.
- Een impuls geven aan de ruimtelijke kwaliteit van een aantal centrale plekken in het dorp.

Julianadorp

In Julianadorp is een groep van maximaal 150 inwoners ('Dorpers') samengesteld om na te denken over de toekomst van Julianadorp. Deze 'J150' speelde een zeer belangrijke rol bij het ophalen van de eisen, zorgen en wensen voor de toekomstige ontwikkeling van Julianadorp. De participatiesessies rondom de omgevingsvisie in Julianadorp hebben de volgende centrale thema's opgeleverd:

- Omgaan met een veranderend klimaat, met meer kans op zware regenval en lange(re) warme en droge periodes waarbij er hittestress kan ontstaan. Op langere termijn kan zeespiegelstijging een opgave worden voor Julianadorp.
- De energietransitie van fossiele brandstoffen naar duurzame, hernieuwbare energie.
- De bereikbaarheid van de gemeente en Julianadorp met verschillende vervoersmiddelen, specifiek voor Julianadorp de bereikbaarheid van het dorp met openbaar vervoer.
- Een goede beleefbaarheid van het kust- en polderlandschap om Julianadorp heen.
- Het versterken van het Dorpshart van Julianadorp, qua uitstraling en voorzieningen.
- De toekomstbestendigheid van de woonbuurten in Julianadorp. Op alle buurten komen opgaven als vergrijzing, klimaatverandering en de energietransitie af. Een aantal buurten in Julianadorp hebben op dit moment al te maken met opgaven rondom achterstallig onderhoud, een hoge parkeerdruk en de leefbaarheid. Dit speelt met name in een aantal buurten met een typische hofjesstructuur, ook wel bekend als de 'bloemkoolwijken'.
- In de binnenduinrand van Julianadorp, de Duinzoom, dient een goed evenwicht behouden te blijven tussen toeristische en recreatieve ontwikkeling en de rust en ruimte van het landschap.
- In de Koegraspolder staan agrarische ondernemers onder druk, enerzijds door schaalvergroting en marktontwikkelingen, anderzijds door de risico's van klimaatverandering en verzilting.

Flitspeiling Den Helder

In maart 2021 zijn inwoners van de stad Den Helder in een flitspeiling gevraagd wat zij vinden van het wonen, werken en recreëren in Den Helder. In verband met de geldende corona-maatregelen is voor deze aangepaste, digitale vorm gekozen, in tegenstelling tot eerdere processen in Huisduinen en Julianadorp.

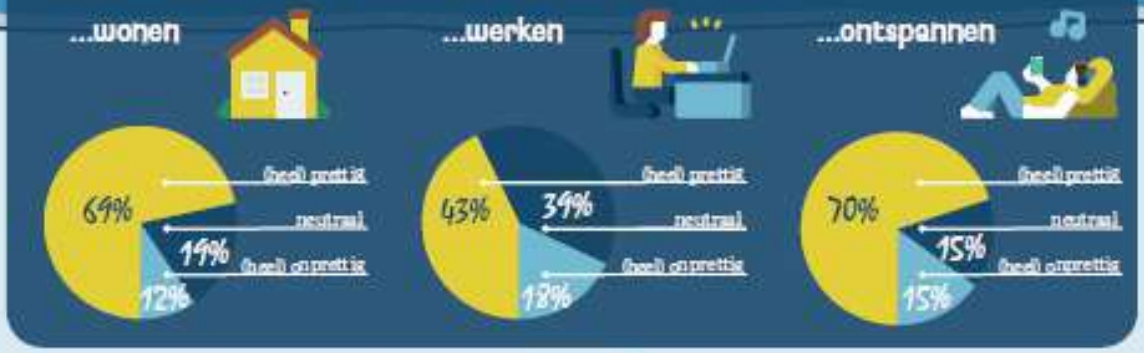
De uitkomsten zijn hieronder samengevat in een infographic. De top 5 thema's waarvan inwoners vinden dat de gemeente in de komende jaren aan moet werken in Den Helder zijn: voldoende woningen (48%), sterke economie en veel banen (44%), evenementen, erfgoed en cultuur (36%), bereikbaarheid (30%) en leefbaarheid (28%). Deze thema's worden allemaal besproken in deze omgevingsvisie.

Omgevingsvisie Gemeente Den Helder

Flitspeiling, maart 2021

Hoe aantrekkelijk vindt u Den Helder als stad om in te...

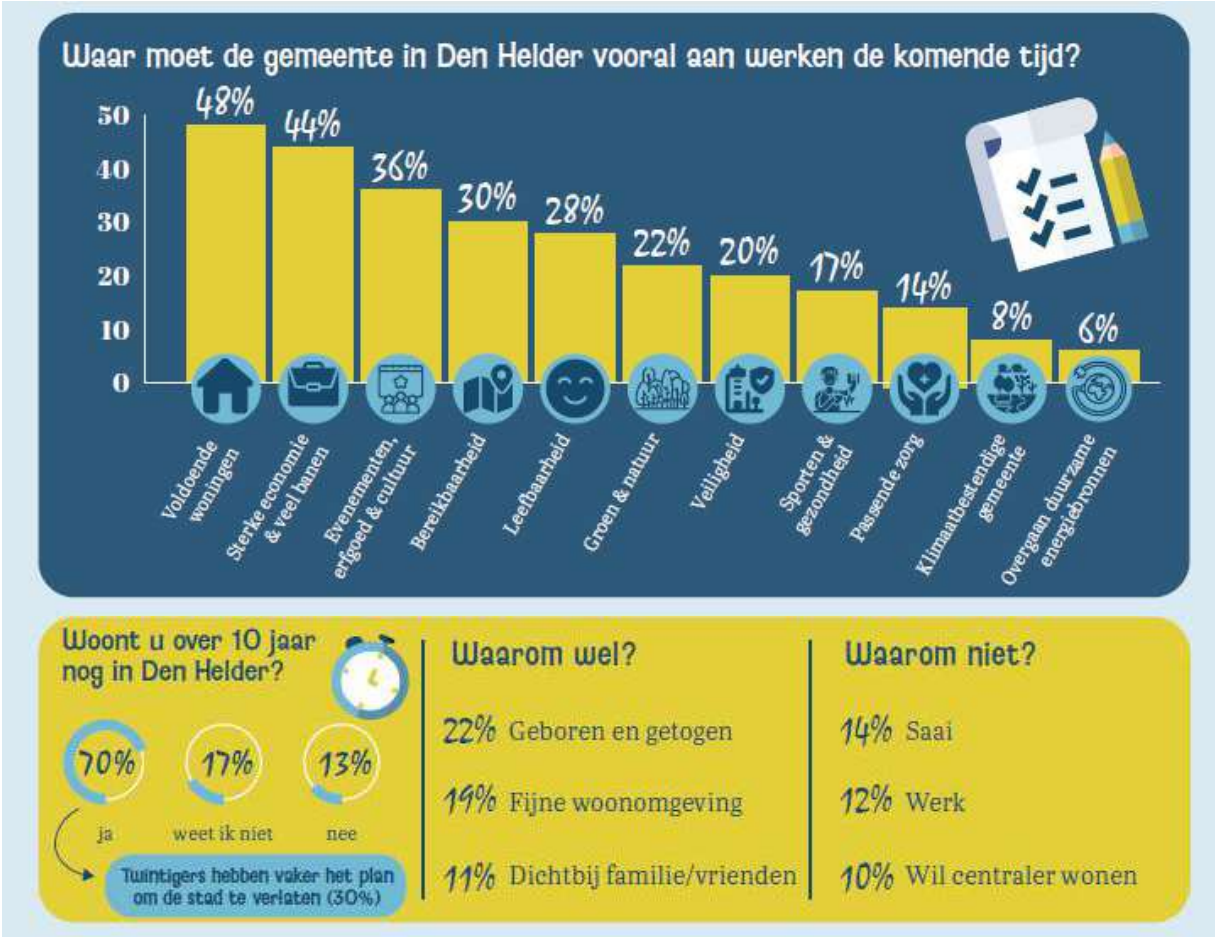

Wat maakt Den Helder tot een aantrekkelijke stad?

Wat kan beter in Den Helder?

Afbeelding: Infographic Flitspeiling Den Helder maart 2021

Autonome trends & ontwikkelingen

In het vorige hoofdstuk werd duidelijk welke prioriteiten bewoners hebben als het gaat om de fysieke leefomgeving. Dit is een belangrijke factor in de focus van onze omgevingsvisie. De gemeente Den Helder wordt echter ook beïnvloed door trends en ontwikkelingen van buitenaf. Hier hebben we zelf geen/beperkte invloed op, maar ze hebben wel grote invloed op onze gemeente. In de huidige, geglobaliseerde wereld zijn dit vaak trends en ontwikkelingen die wereldwijd of internationaal spelen en invloed hebben op de lokale situatie.

Deze autonome trends en ontwikkelingen, die spelen op allerlei gebieden, worden hieronder beschreven. Voor iedere trend/ontwikkeling wordt ook beschreven welke impact dit heeft/kan hebben voor de gemeente Den Helder voor de toekomstige ontwikkeling. Waar relevant worden ter illustratie cijfers en/of grafieken gegeven om deze trends te onderbouwen. Dit hoofdstuk heeft niet als doel een uitputtende cijfermatige analyse van iedere trend te geven. Meer cijfers over allerlei onderwerpen in de gemeente Den Helder kunt u vinden op de website: www.denhelder.incijfers.nl

Een van de belangrijkste doelen van deze omgevingsvisie is om richting te geven aan duurzaam behoud, gebruik en ontwikkeling van het grondgebied van de gemeente Den Helder. Dit sluit ook aan bij het doel van de Omgevingswet: een duurzame ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Hierbij gaan wij uit van de fysieke leefomgeving als basis, een samenleving die wensen en behoeften heeft en die – op basis van de randvoorwaarden vanuit de fysieke leefomgeving – de leefomgeving kan gebruiken voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen. Deze drie elementen werken op elkaar in en bepalen uiteindelijk samen de kwaliteit van onze leefomgeving. Om een goed beeld van de trends en ontwikkelingen die op ons af komen te vormen hanteren we deze benadering. Hieronder geven we per begrip nog wat toelichting over wat we hier precies mee bedoelen:

- Leefomgeving: de basis van het leven op aarde in bodem, water en atmosfeer. De leefomgeving kent een systeem van kringlopen van onder andere koolstof, stikstof en water. Dit systeem is de randvoorwaarde voor het leven op aarde.

- Samenleving: het totale samenspel van de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden in Noord-Holland, gericht op welvaart en welzijn. Hoewel we samenleven met planten en dieren, staat hier het netwerk van mensen en de organisaties waarin zij (samen)werken centraal.

- Gebruik van de leefomgeving: het inrichten van onze leefomgeving om in de gemeente Den Helder – ook in de toekomst – prettig te kunnen wonen, werken en recreëren, met oog voor de wensen en behoeften vanuit de samenleving en randvoorwaarden vanuit de leefomgeving.

Afbeelding: Lagenbenadering trends & ontwikkelingen uit het document ‘Verkenningen’ bij de Provinciale omgevingsvisie Noord-Holland

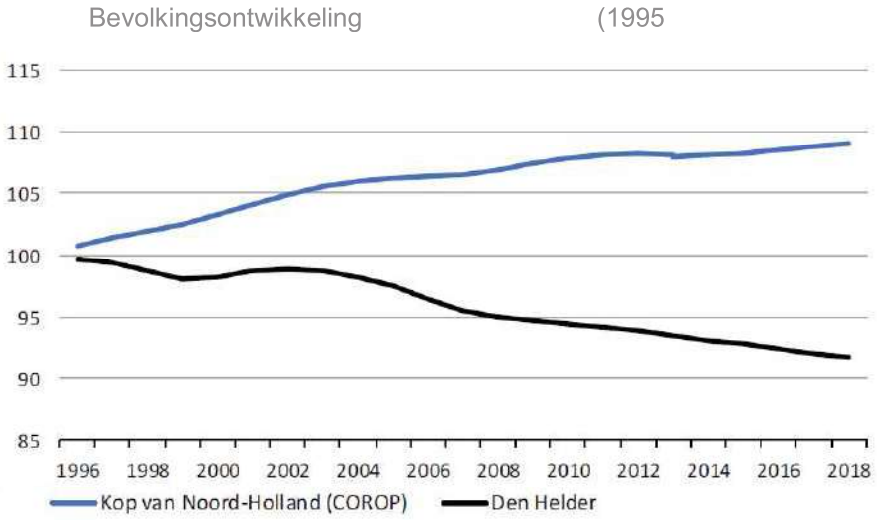
Gebruik

Urbanisatie & groeiend belang van steden - Den Helder gaat van krimp naar groei

Wereldwijd is er sprake van een grote trek naar de steden, in een proces van verstedelijking of urbanisatie. Hier liggen verschillende redenen aan ten grondslag: het hogere voorzieningenniveau (onderwijs, zorg, cultuur, detailhandel, leisure), de werkgelegenheid en economische groei in steden en het verlies aan werkgelegenheid in de agrarische sector op het platteland.

In Nederland is al decennia lang sprake van een hoge urbanisatiegraad: het percentage dat wordt gebruikt om aan te geven hoeveel procent van de inwoners in steden wonen. Na een periode in de jaren ’70 en ’80 van de vorige eeuw, waarin veel Nederlanders uit de grote steden trokken richting kleinere groeikernen- en steden, zijn de grote steden alweer een lange periode (sterk) aan het groeien. Dit is met name het geval in grote steden met een zeer hoog voorzieningenniveau, een sterke arbeidsmarkt gefocust op diensten, kennis & innovatie en met aantrekkelijke, groene woonmilieus. Amsterdam, Utrecht en Eindhoven zijn kenmerkende voorbeelden, maar ook Den Haag, Rotterdam en veel andere, kleinere centrumsteden groeien op dit moment qua inwoneraantal.

In Den Helder was deze ontwikkeling de afgelopen decennia niet zichtbaar. Dit is het gevolg van een aantal factoren, waarbij met name de economische gevolgen van het einde van de Koude Oorlog en drie decennia van steeds afnemende investeringen in de Koninklijke Marine een belangrijke rol hebben gespeeld. Ook een negatief imago op het gebied van leefbaarheid en bereikbaarheid en het gebrek aan bepaalde voorzieningen, bijvoorbeeld qua hoger onderwijs, hebben hieraan bijgedragen. In plaats van een toenemende verstedelijking heeft Den Helder tot recentelijk dus voornamelijk te maken gehad met een krimpende bevolking.

Afbeelding: Bevolkingsontwikkeling gemeente Den Helder & Kop van Noord-Holland 1996-2018

Echter, zoals zichtbaar is in Figuur 3, is er vanaf 2019 een omkeer zichtbaar. Precieze onderbouwing hiervoor ontbreekt, maar waarschijnlijke factoren die hier aan bijdragen zijn de relatief ontspannen woningmarkt ten opzichte van de rest van de Provincie Noord-Holland en de verbetering van het imago van Den Helder in de afgelopen jaren. De verwachting is dat de bevolkingsgroei voorlopig zal aanhouden. De komende jaren wordt er namelijk een sterke groei aan arbeidsplaatsen verwacht bij de Koninklijke Marine en rondom de energietransitie en het maritieme cluster in Den Helder. In het Helders Perspectief, dat in maart 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld, wordt geschetst welke verwachtingen en kansen er liggen op economisch gebied en hoe Den Helder en de regio hiervan in de komende jaren kunnen profiteren bij de verdere ontwikkeling.

In de komende jaren liggen er kansen voor Den Helder om zich veel duidelijker als aantrekkelijke centrumstad in de Noordkop te profileren en de recent ingezette stijging in inwoneraantal en arbeidsplaatsen te bestendigen en te versterken. In lijn met het Helders Perspectief kijken we hiervoor in samenhang naar ontwikkelingen en trends op het gebied van:

- Toenemend belang van een sterk vestigingsklimaat;
- Veranderende economie & arbeidsmarkt;
- Energietransitie & circulaire economie
- Woningbouwopgave;
- Duurzame bereikbaarheid & digitalisering.

Toenemend belang van een sterk vestigingsklimaat

Voor bewoners

Binnen de trend van verstedelijking, zoals hierboven geschetst, is een interessante ontwikkeling gaande. Groeiende steden worden over het algemeen als aantrekkelijke woonplaatsen gezien, zowel door bewoners als door niet-bewoners. Hierbij gaat het om een breed scala aan eigenschappen en voorzieningen, zoals werkgelegenheid, onderwijs, woonmilieus, cultuur(historie), leisure, voorzieningen en natuur & landschap. Ook het imago van een stad speelt een belangrijke rol in deze aantrekkelijkheid. Deze ontwikkeling wordt verklaard door dalende transportkosten, eerst voor producten en grondstoffen en daarna ook voor personenvervoer. Hierdoor hebben inwoners en ondernemers meer vrijheid gekregen om zelf hun locatie te kiezen, het is voor veel mensen namelijk makkelijker en betaalbaarder geworden om grotere afstanden tussen woon- en werkplaats fysiek en/of digitaal te overbruggen. Voor de keuze van werk- en met name woonplaats speelt mede daarom de aantrekkelijkheid van de plek een (zeer) belangrijke rol. Innovaties in communicatietechnologie en het 'op afstand' werken, deels versneld door de maatregelen tegen verspreiding van het corona-virus, maken het waarschijnlijk dat deze ontwikkeling in de toekomst nog meer wordt versterkt.

De aantrekkelijkheid van Den Helder, Julianadorp en Huisduinen als woonplaats is daarmee dus van essentieel belang om werknemers die nieuwe vacatures in Den Helder gaan vervullen ook te verleiden om in de gemeente te komen wonen. De gemeente Den Helder is al langere tijd bezig om te investeren in een aantrekkelijk, compact Stadshart, Willemsoord als nautisch en cultureel gebied en aantrekkelijke woonomgevingen. Hiermee begint het negatieve imago dat Den Helder bij veel buitenstaanders opriep, langzaam om te slaan in een positiever beeld. Voor de toekomst liggen er echter nog diverse kansen om de aantrekkelijkheid van de gemeente Den Helder te versterken. Hierbij kan worden gedacht aan: het versterken van het voorzieningenniveau en de bereikbaarheid, het aanbieden van bijzondere woonmilieus, het revitaliseren van winkelgebieden, het beter zichtbaar maken van het historische erfgoed van de Stelling Den Helder en het beter beleefbaar maken van de ligging van Den Helder aan drie kusten.

Voor bezoekers

Daarnaast zitten er ook economische kansen aan het bieden van een zo aantrekkelijk mogelijke omgeving en kernen. De gemeente beschikt over ruim 10.000 toeristische slaapplaatsen (cijfers 2018), met name op campings, vakantieparken en jachthavens. Naar schatting zijn er circa 1 miljoen toeristische overnachtingen per jaar in de gemeente Den Helder. Ongeveer 70% van de overnachtingen vindt plaats in Julianadorp, dat in de afgelopen decennia is uitgegroeid tot het belangrijkste toeristische centrum in de gemeente. De verblijfstoerist in Den Helder/Huisduinen geeft echter gemiddeld veel meer geld per nacht uit dan de toerist in Julianadorp: € 115,- per nacht om € 53,- per nacht.

De totale bestedingen van toerisme in de gemeente Den Helder bedroegen circa € 66,4 miljoen in 2018. Daarvan wordt er zo'n € 41 miljoen uitgegeven in verblijfstoerisme, voornamelijk in hotels en vakantieparken. De werkgelegenheid in de toeristische sector bedraagt zo'n 1540 banen, circa 6% van het totaal aantal banen in Den Helder. De toeristen in Den Helder komen voor 70% uit Nederland en 30% uit Duitsland, bij verblijfstoerisme is deze verhouding 48% en 45%. Uit cijfers blijkt dat het toerisme in de afgelopen jaren voor de corona-crisis is gegroeid en dat ook de bestedingen jaarlijks toenemen. De Wadden en de Noordzeekust zijn beiden zeer populaire vakantiebestemmingen in Nederland en hiervan kan Den Helder, als gemeente met beide aspecten in huis, in de komende jaren nog meer gaan profiteren.

Ook het (militair) cultuurhistorisch erfgoed kan hier extra profijt uit halen. In de afgelopen jaren wisten veel bestemmingen in de gemeente Den Helder meer bezoekers te trekken. Jaarlijks wordt het drukker op Willemsoord en ook Fort Kijkduin ziet het aantal bezoekers de afgelopen jaren weer aantrekken. De gemeente Den Helder heeft echter nog meer te bieden, met nog weinig ontdekte parels als de rest van

de Stelling, Huisduinen, het totaalkunstwerk de Nollen en de Waddenkust. Dit biedt ruime kansen om bezoekers kennis te laten maken met wat Den Helder te bieden heeft.

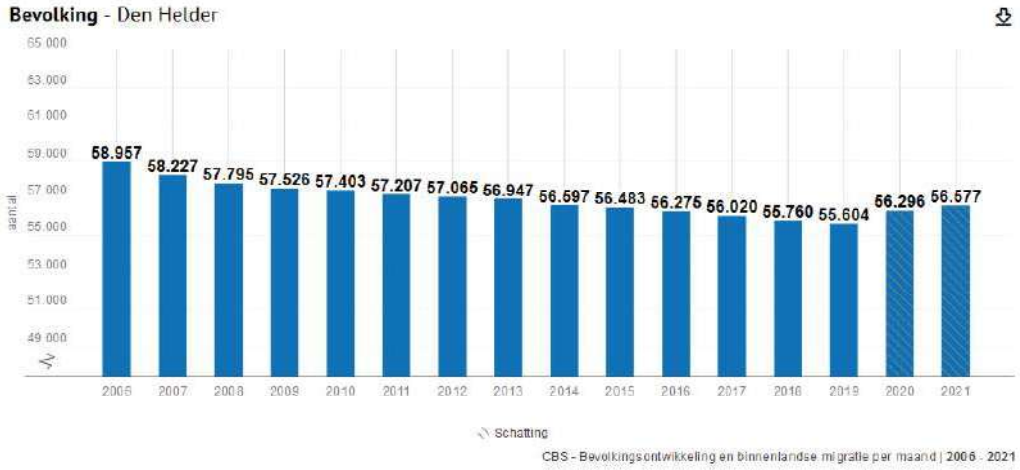
Een bijzondere vorm van het aantrekkelijker maken van plekken is 'placemaking'. Bij placemaking wordt actief gestreefd om de openbare ruimte meer (beleef)waarde te geven voor de gebruikers van de openbare ruimte, inwoners en/of bezoekers. De werkwijze en filosofie komen oorspronkelijk uit New York, maar worden nu wereldwijd ingezet om steden aantrekkelijker te maken, inwoners aan de gemeenschap te verbinden en om de creatieve sector te helpen ontwikkelen. Onder andere Rotterdam en Berlijn zijn dichterbij gelegen voorbeelden waar placemaking een belangrijke rol heeft gespeeld bij de imagoverandering die beide steden het afgelopen decennium hebben ondergaan.

In de gemeente Den Helder liggen kansen om placemaking meer in te zetten als onderdeel van de inspanningen om de aantrekkelijkheid van de leefomgeving te vergroten. Een zeer bekend voorbeeld van placemaking binnen Den Helder is het Nollenproject, waar kunstenaar Rudi van der Wint een ongebruikt stuk duin tussen Nieuw Den Helder en De Schooten over een lange periode heeft omgetoverd tot een totaalkunstwerk van landschap en (beeldhoud)kunst. Ook de recente 3D street art in het Stadshart is een vorm van placemaking die veel positieve reacties heeft opgeleverd. Twee factoren maken Den Helder extra interessant voor het inzetten van placemaking. Allereerst kent Den Helder nog relatief veel onontdekte en/of weinig gebruikte plekken, waar placemaking een motor kan zijn voor nieuwe ontwikkelingen in het gebied en voor creatievelingen in de stad. Daarnaast kent Den Helder op dit moment veel ontwikkelingen, bijvoorbeeld in het Stadshart en bij de transformatie van Nieuw Den Helder. Dit zorgt voor veel tijdelijke leegstaande/braakliggende locaties, die door het gebruik van placemaking op een positieve manier ingezet kunnen worden voor de stad.

<u>Veranderende economie & arbeidsmarkt</u>

De komende jaren krijgt de gemeente Den Helder en de regio in toenemende mate te maken met vergrijzing van de bevolking en hierdoor een krimpende beroepsbevolking. Tegelijkertijd zal de Koninklijke Marine meer gaan investeren, wat voor extra werkgelegenheid en dus vacatures zal gaan zorgen. Ook verwachten we een groei in werkgelegenheid rondom de (offshore) productie van duurzame energie. De grote hoeveelheid vacatures die zullen ontstaan bieden Den Helder kansen om werknemers aan te trekken, niet enkel met het vooruitzicht op een baan, maar ook met de sterk verbeterde voorzieningen in de stad, de aantrekkelijke omgeving en de relatief ontspannen woningmarkt ten opzichte van de Randstad.

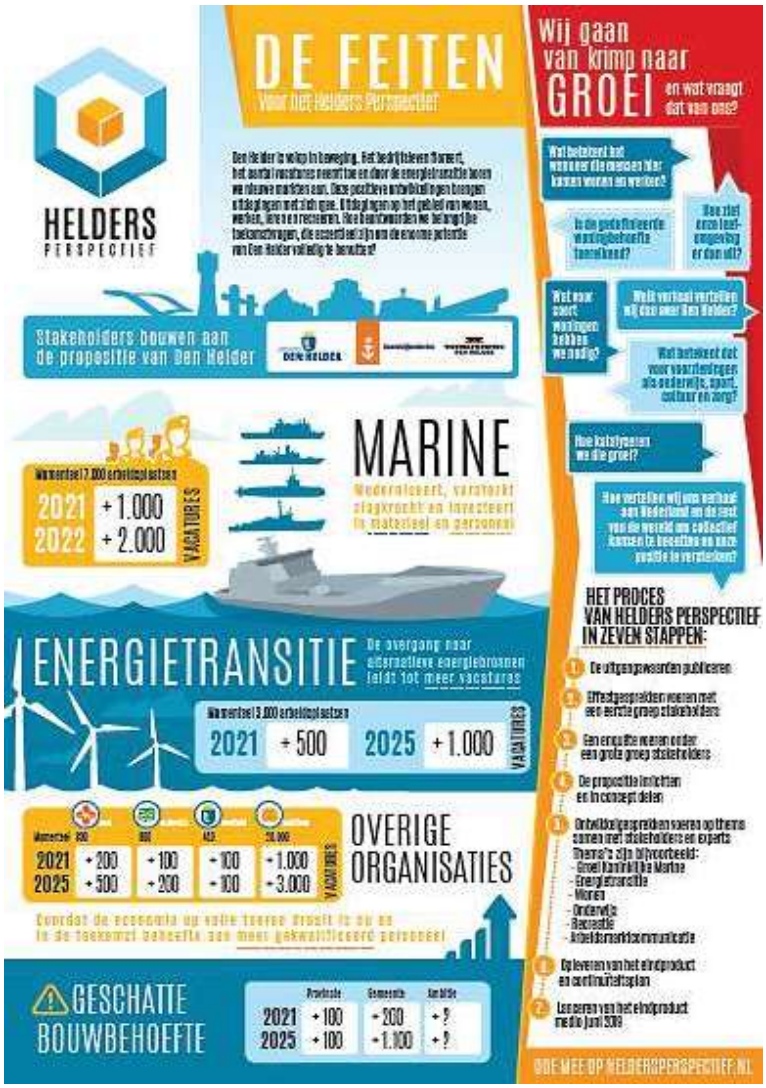
Hierdoor wordt Den Helder aantrekkelijker voor jonge gezinnen en hebben we meer kans om jongeren in de gemeente vast te houden. Den Helder zet in op een strategie waarin de gemeente van krimp naar groei gaat. Sinds 2020 is er sprake van een voorzichtige stijging van het aantal inwoners.

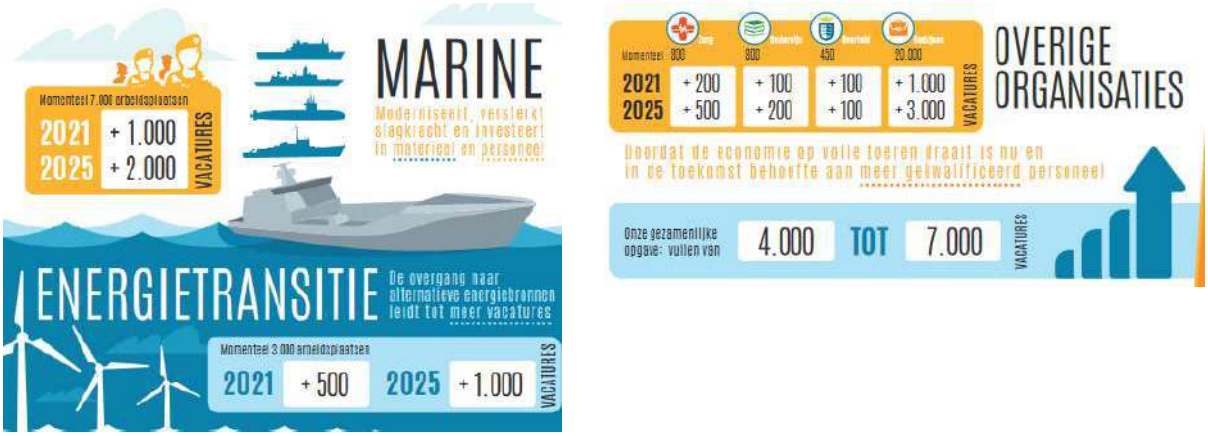
Afbeelding: Bevolkingsontwikkeling gemeente Den Helder 2006-2021

Een aanvullende uitdaging die hierbij komt kijken is het vinden van werknemers met de juiste opleiding/specialisatie. In diverse sectoren van moeilijkheden om gekwalificeerd personeel te vinden, terwijl in Den Helder en de regio ook nog veel inwoners zijn werkzoekend zijn. Veel energie wordt

gestoken in het aansluiten van onderwijs en arbeidsmarkt op regionaal niveau om de talenten van onze eigen inwoners aan te laten sluiten bij de vacatures, nu en in de toekomst.

Afbeelding: Infographic Helders Perspectief – van Krimp naar Groei

Afbeelding: geschatte ontwikkeling aantal vacatures in Den Helder in de komende jaren

Om deze kwetsbaarheid in de toekomst te verminderen zet Den Helder al langere tijd in op een verbreding van het verdienvermogen. Naast het vasthouden van de huidige bedrijvigheid vraagt dit met

name ook om het aantrekken van nieuwe bedrijven en start-ups. Via de Regiodeal voor het Maritiem Cluster, die in 2020 is aangegaan tussen het Rijk en de regio om de kracht van de regio en de brede welvaart te versterken, wordt ingezet op kennis en talent (human capital), innovatieve maritieme technologieën en het stimuleren van de waterstofeconomie. Dit sluit goed aan bij bredere economische ontwikkelingen, waarbinnen kennis, innovatie en data steeds belangrijker worden in vrijwel alle sectoren. Het Maritiem Cluster van Den Helder biedt veel kansen om de aanwezige partijen en expertises te gebruiken om de toekomstige verdiencapaciteit te vergroten. Daarbij is de hoeveelheid beschikbare (fysieke en planologische) ruimte en mate van samenwerking tussen de partijen een belangrijk aandachtspunt voor de verdere ontwikkeling van dit gebied.

Daarnaast wordt ook gekeken naar mogelijkheden om de lokale economie en verdienvermogen te verbreden. In de afgelopen drie decennia is toerisme en recreatie een belangrijke, aanvullende pijler van de economie geworden.

Energietransitie & circulaire economie

Als reactie op de klimaatverandering en de rol van het gebruik van fossiele brandstoffen hierin zijn wereldwijd afspraken gemaakt om over te gaan schakelen naar duurzaam opgewekte energie, de zogenoemde energietransitie. Ook Nederland heeft de afspraak om in 2050 energieneutraal te zijn onderschreven in het klimaatakkoord van Parijs. De gemeenteraad van Den Helder onderschrijft dit verder met de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn als gemeente. Dit betekent dat in de komende decennia het grootste deel van de huishoudens en bedrijven nog moeten gaan overschakelen naar duurzame energie.

In 2020 is per regio een strategie ontwikkeld om de grootschalige opwek van duurzame energie op land sterk te vergroten, de Regionale Energiestrategie (RES). Den Helder heeft hierin een bescheiden opgave, voornamelijk als gevolg van diverse beperkingen (luchthaven De Kooy, radarstations, marinehaven) en ander gebruik (stedelijke omgeving). Daarnaast moet in 2021 iedere gemeente in Nederland een visie hebben wanneer en op welke wijze de wijken kunnen overschakelen naar een alternatieve, duurzame warmtebron in plaats van aardgas. Deze zogeheten ‘Transitievisie Warmte’ is in 2021 ook door de gemeente Den Helder vastgesteld. Deze visie geeft richting aan de wijze waarop de gemeente met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen aan de energietransitie werkt.

Den Helder zet in eerste instantie stevig in op de economische kansen als aanlandingsplaats voor waterstof die op de Noordzee duurzaam zal worden geproduceerd. Gezien de strategische positie van de haven van Den Helder en het daarbij behorende Maritiem Cluster wordt op een rol als servicehaven ingezet voor de toekomst. Met beide factoren kan Den Helder een belangrijke spil worden in het waterstofnetwerk van de toekomst. Ook is het mogelijk interessant om in de toekomst waterstof in de gebouwde omgeving te gebruiken of de aanlanding van energie te benutten voor de locatie van andere energie-intensieve functies in de gemeente of de regio. Daarnaast moet voor deze transitie ook worden gekeken naar de mogelijkheden voor het gebruik van andere duurzame bronnen, zoals aquathermie, geothermie, warmte-koude opslag, windenergie op zee en zonnepanelen op daken. Een belangrijke rol in deze transitie is daarbij weggelegd voor bewoners en ondernemers met eigen vastgoed. Zij zullen in de komende decennia beslissingen moeten maken over de verduurzaming van hun objecten, die zeer bepalend zijn voor het verloop van de energietransitie binnen de gemeente Den Helder.

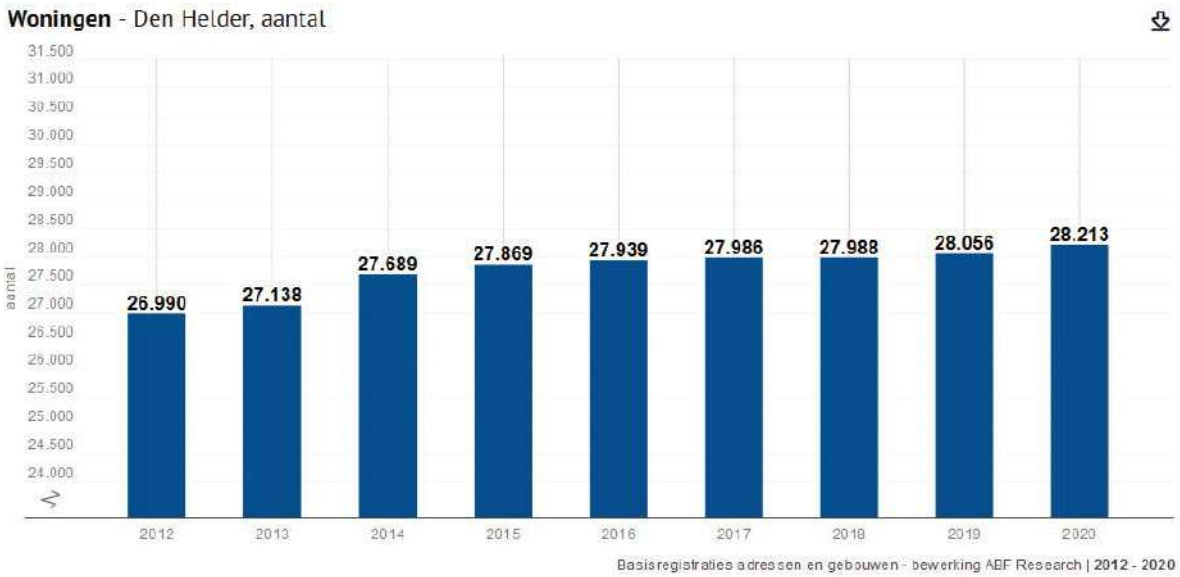
Een andere landelijke ambitie is om in 2050 de economie volledig circulair te hebben gemaakt. Dit betekent dat er geen nieuwe grondstoffen nodig zijn en alle grondstoffen voortkomen uit hergebruik van grondstoffen die al gebruikt zijn. Dit betekent dat er in dat geval geen sprake meer is van afval, aangezien al het afval weer wordt hergebruikt in een productieketen. De ontwikkeling van een circulaire economie staat nog behoorlijk in de kinderschoenen, maar flinke sprongen zijn in de komende jaren wel te verwachten. Wat dit ruimtelijk-economisch voor Den Helder gaat betekenen is op dit moment nog niet volledig inzichtelijk te maken. Wel is duidelijk dat hergebruik/recycling van een groot deel van de materialen in productieketens om veel ruimte zal vragen. Gezien het karakter van dit soort bedrijvigheid wordt hierbij in eerste instantie naar ruimte op industrie- en bedrijventerreinen gekeken en zal (voorlopig) minder goed te combineren zijn met bijvoorbeeld woningbouw. Binnen de gebouwde omgeving draagt gescheiden afvalinzameling bij aan een meer circulaire economie. Hier wordt door de gemeente Den Helder al enige tijd op ingezet.

Woningbouwopgave

Den Helder krijgt in de komende jaren te maken met een flinke woningbouwopgave. Voor een deel is dit een kwalitatieve opgave, gericht op transformatie in gebieden met veel verouderde woningen met een matige kwaliteit en veel leegstand. Dit proces speelt voornamelijk in Nieuw Den Helder, waarin een meer gemengd woningaanbod wordt gerealiseerd, en in sommige delen van het Stadshart. Deze kwalitatieve opgave hangt voor een belangrijk deel samen met het belang van een aantrekkelijke stad en het bieden van aantrekkelijke woonmilieus.

Daarnaast is er ook sprake van een stevige kwantitatieve woningbouwopgave. Er is een landelijke stijging van het aantal huishoudens en de woningmarkt in de Randstad en andere steden in Noord-Holland Noord is krap. Ook wordt er een groei in arbeidsplaatsen in Den Helder verwacht (zie 'Van krimp naar groei'), waarbij wordt ingezet om nieuwe werknemers te verleiden om in de gemeente Den Helder te komen wonen. Hierdoor is er sprake van een groeiende vraag naar woningen, waardoor de tot recent vrij ontspannen woningmarkt binnen de gemeente Den Helder omslaat naar een overspannen woningmarkt. Door deze druk kunnen bepaalde groepen het steeds lastiger krijgen op de woningmarkt, met name groepen die afhankelijk zijn van sociale huur of goedkope koopwoningen. Ook groepen die afhankelijker zijn van specifiek woningaanbod, zoals ouderen of mensen met een beperking, kunnen het hierdoor steeds lastiger krijgen op de woningmarkt. Het bouwen van extra woningen voor alle verschillende doelgroepen vormt de belangrijkste oplossingsrichting.

Den Helder heeft in vergelijking met de meeste andere gemeenten in Noord-Holland veel ruimte om woningen te bouwen binnen het stedelijke gebied, nabij de voorzieningen van het Stadshart, de wijken en Julianadorp. Dit is een belangrijke troef voor Den Helder in de komende jaren. Tot en met 2030 heeft Den Helder de ambitie om vijftienhonderd nieuwe woningen te realiseren, om de groeiende woningbehoefte op te vangen. Hierbij blijft kwaliteit van de woningen en de woonomgeving een belangrijk aandachtspunt. Deze ambitie sluit goed aan bij de gerealiseerde woningbouw in het afgelopen decennium.

Afbeelding: Aantal woningen in de gemeente Den Helder 2012-2020

Duurzame bereikbaarheid & digitalisering

Fysieke bereikbaarheid

Den Helder en Julianadorp zijn, als gevolg van de ligging, relatief lastig te bereiken. Doorstroming op de N9 richting het zuiden gaat traag, maar de wegcapaciteit is volgens beheerder Provincie Noord-Holland op dit moment voldoende. Den Helder is door middel van twee treinstations verbonden met Alkmaar en de Randstad, waarvan Julianadorp (via Station Zuid) ook gebruik maakt. De status van Den Helder als kopstation en het feit dat tussen Schagen en Den Helder er slechts enkelspoor ligt maakt uitbreiding van de huidige capaciteit niet waarschijnlijk. Regionaal wordt gekeken naar de meest

geschikte oplossing om Den Helder en de Kop beter bereikbaar te maken. Daarbij wordt voor de bereikbaarheid met de auto op de lange termijn ingezet op de aanleg van de N77, een nieuwe verbinding tussen de N99 en de A7. Hiermee wordt Den Helder directer verbonden met de A7 richting Amsterdam/Randstad en Friesland.

Ook de bereikbaarheid binnen de gemeente Den Helder is op sommige locaties een zorgpunt, met name in en om het Stadshart. Belangrijk vraagstuk is met name het verkeer van en naar de TESO. In de afgelopen jaren is het aantal bezoekers van Texel sterk gestegen, wat ervoor zorgt dat de bereikbaarheid binnen Den Helder extra onder druk staat. Een goed evenwicht tussen de bereikbaarheid van Texel en de bereikbaarheid en leefbaarheid binnen Den Helder dient in de komende jaren te worden gerealiseerd. Een ander aandachtspunt is de bereikbaarheid met het openbaar vervoer binnen de gemeente. Door afnemende reizigersaantallen, versterkt door de coronapandemie, zijn de dienstregelingen voor buslijnen de laatste ingeperkt.

Een belangrijke ontwikkeling op het gebied van mobiliteit is de toenemende aandacht voor langzaam verkeer en met name de fiets als vervoersmiddel voor relatief korte reizen binnen de gemeente Den Helder of van of naar de omliggende regio. Het feit dat fietsen gezond en duurzaam is en minder ruimte vraagt qua infrastructuur en parkeren maakt het een interessant alternatief voor autovervoer. De gemeente kan een rol spelen in het stimuleren van fietsgebruik en het verzorgen van de juiste randvoorwaarden voor inwoners om de fiets te pakken. Een andere interessante ontwikkeling is de opkomst van deelmobiliteit. Hierbij worden auto's, fietsen of andere vervoersmiddelen via een systeem door verschillende gebruikers benut, waardoor er sprake kan zijn van efficiënter gebruik van het vervoersmiddel en de openbare ruimte. Ter illustratie: de gemiddelde personenauto in Nederland staat meer dan 90% van de tijd stil op een parkeerplaats. In de Kop is in 2020 het concept 'Mobipunten' gelanceerd, waar op verschillende locaties in de Kop een deelauto of –fiets kan worden genomen om de reis voort te zetten. Deze locaties liggen bijvoorbeeld centraal in de kernen of bij knooppunten van openbaar vervoer, om zo een aanvulling te zijn op de huidige vervoersmogelijkheden.

Digitalisering

Naast de fysieke bereikbaarheid en mobiliteit is de digitale component hiervan ook steeds belangrijker. Aandacht is vooral ook nodig voor digitale bereikbaarheid en verbondenheid, als belangrijke randvoorwaarde voor een groeiend aantal economische sectoren. Door de coronapandemie en de grote impact van de maatregelen om verspreiding tegen te gaan is de aandacht voor digitale bereikbaarheid en verbondenheid in korte tijd zeer snel toegenomen.

Deze ontwikkelingen bieden kansen om de bereikbaarheid van Den Helder te vergroten, zonder een groot deel van de beperkingen die er spelen rondom het vergroten van de fysieke bereikbaarheid van Den Helder. Zo zal in veel sectoren thuiswerken een belangrijke(re) rol blijven spelen na de corona-crisis, waardoor personeel vanaf een grotere afstand een baan in Den Helder kan overwegen en bedrijven zo eenvoudiger gekwalificeerd personeel kan vinden. Andersom betekent dit ook dat de gemeente Den Helder voor meer mensen een potentieel aantrekkelijke woongemeente kan vormen, ook wanneer zij op dit moment in de Randstad of elders in Nederland een baan hebben die hen in staat stelt om enkele dagen in de week thuis te werken.

Daarnaast heeft de digitalisering al langere tijd invloed op het aanbod aan detailhandel. Door het gemak van online winkelen staat fysiek winkelbezoek het afgelopen decennium al flink onder druk. Dit uit zich onder andere in winkels die het lastig hebben en hogere leegstand in winkelgebieden. Den Helder heeft deze ontwikkelingen al vroeg gesignaleerd en zet bij de ontwikkeling van het Stadshart in op een kleiner winkelgebied, het toevoegen van andere functies als horeca en wonen en het vergroten van de beleving in het Stadshart.

<u>Transitie van het landelijk gebied</u>

Niet alleen de stedelijke omgeving van de gemeente Den Helder zal te maken krijgen met een aantal grote trends en ontwikkelingen. Ook het landelijk gebied staat voor een transitie, waarvan de impact nog niet precies duidelijk is. Veel agrarische bedrijven kampen met onzekerheden over hun toekomst. Deels zijn deze onzekerheden bedrijfseconomisch: door schaalvergroting en globalisering staan de verdiensten onder druk en bedrijfsopvolging vormt regelmatig een probleem. Anderzijds komen de onzekerheden voort uit de conflicterende belangen die spelen in het landelijk gebied. Recent is veel

aandacht besteed aan de uitstoot van stikstof door de landbouw en de problemen die dit oplevert voor natuurwaarden en biodiversiteit. Ook het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw roept steeds meer discussie op. Daarnaast speelt ook het vraagstuk van klimaatadaptatie. Een toename van extreme weersomstandigheden betekent voor agrariërs druk om hierop aan te passen. Recente voorbeelden zijn lange droogteperiodes in de zomermaanden van 2018 en 2019 en grote clusterbuien, die invloed kunnen hebben op de oogsten.

Al met al liggen er dus grote uitdagingen in het landelijk gebied. Agrarische bedrijven moeten een gezond economisch toekomstperspectief hebben, het natuurlijke (eco)systeem dient in evenwicht te blijven, onder andere door toe te werken naar duurzamere (kringloop)landbouw en de landschappelijke kwaliteiten van het landelijk gebied willen we graag in stand houden. In de gemeente Den Helder spelen deze vraagstukken voornamelijk in de Koegraspolder en, in mindere mate, de Huisduiner Polder. Het huidige karakter en gebruik staan daarbij centraal in het toekomstperspectief.

Samenleving

Toenemend belang van kennis & innovatie

Steden en regio's die zich richten op kennis & innovatie zijn een broedplaats voor nieuwe bedrijven en daarmee een constante bron van werkgelegenheid. In Nederland is de Brainport Eindhoven en de samenwerking daarin tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven een schoolvoorbeeld van de resultaten die dit op kan leveren. Wereldwijd spelen er momenteel diverse grote ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de mondiale economie, zoals: digitalisering, groeiend belang van technische vooruitgang, verandering van het klimaat en het overschakelen naar duurzame energie. Hiermee wordt de economie aan meer verandering blootgesteld en moet de lokale economie zich snel aan kunnen passen aan de veranderende omstandigheden. Kennis en innovatie spelen daar een zeer belangrijke rol in. Door de inzet van kennis en innovatie weten bedrijven marktontwikkelingen beter te volgen of zelfs voor te zijn en past de economie zich sneller aan bij veranderende omstandigheden.

In Den Helder is de huidige werkgelegenheid in de visserij, de bollensector, Defensie en olie en gas niet langer een constante factor. In de agrarische sector is sprake van een steeds verder toenemende schaalvergroting, waarbij mechanisatie ten koste gaat van arbeidsplaatsen. Olie en gas zullen in de komende decennia vervangen gaan worden door hernieuwbare energiebronnen. In de aankomende jaren zullen er zoals geschetst veel nieuwe vacatures ontstaan bij de Koninklijke Marine en rondom de offshore productie van duurzame energie. Bij de Koninklijke Marine zullen toekomstige arbeidsplaatsen in steeds grotere mate gericht zijn op techniek & ICT, aansluitend op de steeds grotere rol van technologie op het gebied van defensie en oorlogsvoering. Dit vraagt om een goede aansluiting van inwoners uit de gemeente en de regio op de veranderende arbeidsmarkt. Onderwijs en kennis moet er op gericht zijn om inwoners op te leiden voor de banen van morgen, niet die van vandaag of gisteren.

Daarnaast is de groei van de werkgelegenheid voornamelijk het gevolg van investeringen van publiek geld (investeringen in de Koninklijke Marine, subsidieregelingen voor opwek duurzame energie). Dit maakt Den Helder te kwetsbaar voor en te afhankelijk van politieke besluitvorming. In het verleden heeft deze situatie onder andere grote gevolgen gehad na afloop van de Koude Oorlog, waarna er jarenlang structureel minder is geïnvesteerd in de Koninklijke Marine, met significante impact voor de positie en ontwikkeling van Den Helder in de navolgende periode.

Deze ontwikkelingen onderstrepen het belang van kennis en innovatie als bron voor werkgelegenheid. In het verleden was Den Helder te afhankelijk van externe factoren voor een gezonde economie. Door in te zetten op de beschikbare kennis in Den Helder en ruimte te geven voor innovatie kan dit bijdragen aan een sterkere positie voor de lokale bedrijvigheid en werkgelegenheid. Als het juiste milieu ontstaat voor (maritieme) innovatie in Den Helder versterkt Den Helder zijn eigen positie en strategische ligging en wordt de economie minder afhankelijk van externe factoren. Met de Regiodeal voor het Maritieme Cluster worden op beide aspecten, kennis en innovatie, belangrijke stappen gezet.

Demografie & vergrijzing als potentieel grote opgave

De bevolking van Nederland wordt gemiddeld steeds ouder en ook het aandeel 65+'ers op de totale bevolking is aan het groeien. Dit proces van vergrijzing wordt grotendeels door een grote geboortegolf in de jaren van de wederopbouw (ruwweg eind jaren '40 tot begin jaren '60). Deze leeftijdsgroep is

recent met pensioen gegaan of zal dit op korte termijn doen. Gezien de grootte van deze groep betekent de pensionering hiervan voor veel sectoren uitdagingen om nieuwe vacatures in te vullen vanuit de huidige beroepsbevolking. Op wat langere termijn zal de grootte van deze groep zogeheten 'babyboomers' waarschijnlijk zorgen voor extra druk op de zorg, aangezien de verhouding zorgvragers ten opzichte van de beschikbare zorgverleners zal gaan toenemen. Voor een belangrijk deel zal dit afhangen van hoe lang deze ouderen zelfstandig thuis kunnen wonen en op hun eigen netwerk kunnen terugvallen, maar algemeen is zichtbaar dat op hogere leeftijd (75-80+) uiteindelijk zorg en/of ondersteuning nodig blijkt.

De gemeente Den Helder heeft een hogere gemiddelde leeftijd dan Nederland en heeft een relatief groot aandeel ouderen in de leeftijdsverdeling. Dit betekent dat Den Helder waarschijnlijk eerder dan andere plaatsen te maken zal krijgen met de gevolgen van vergrijzing en hier in de komende jaren op moet gaan anticiperen. De belangrijkste gevolgen zullen met name liggen op de volgende vlakken: 1) afname van de huidige beroepsbevolking en extra moeite voor werkgevers met het invullen van vacatures, 2) extra vraag naar zorg, hulpmiddelen en ondersteuning, 3) andere eisen ten opzichte van de leefomgeving en de inrichting van de buurt, bijvoorbeeld behoefte aan toegankelijke voorzieningen en openbare ruimte.

Van zorginstellingen naar zorg in de eigen buurt

In de afgelopen jaren heeft een belangrijke omslag plaatsgevonden op het gebied van zorgverlening. Waar in de vorige eeuw sprake was van het concentreren van mensen met een zorgvraag in gespecialiseerde instellingen is deze trend in de afgelopen twee decennia gekeerd. Het aantal beschikbare plaatsen in zorginstellingen is stevig gedaald en de overgebleven plaatsen zijn voornamelijk bedoeld voor mensen met een zware zorgvraag. Voor mensen met een lichte(re) zorgvraag wordt ingezet op het zo lang mogelijk thuis blijven wonen en het daar ontvangen van zorg, zogeheten extramuralisering.

Deze vorm van zorgverlening stelt meer eisen aan de omgeving van de zorgvrager. Zo zal er vaker een beroep worden gedaan op maatwerkvoorzieningen, voorzieningen in de buurt en de hulp en steun van mensen in de buurt, van het doen van een boodschap tot het verlenen van mantelzorg. Gezien de vergrijzing die in de komende decennia verwacht wordt in Nederland zal de vraag naar zorg in de eigen buurt verder vergroten en vraagt dit nog meer aandacht om een goede omgeving te kunnen bieden. Ook in de gemeente Den Helder speelt deze ontwikkeling. Inwoners blijven gemiddeld langer thuis wonen en ontvangen daar (lichte) zorg. Daarbij wordt ook een beroep gedaan op de omgeving, bijvoorbeeld via mantelzorgers, kennissen of buren. Deze ondersteuning vanuit de omgeving kan helpen om langer thuis te kunnen blijven wonen, maar is in sommige gevallen wel kwetsbaar. In sommige buurten zal in de toekomst een concentratie van ouderen zijn, waardoor veel van de omgeving kan worden gevraagd. In buurten of wijken met weinig sociale cohesie kan deze ondersteunende omgeving beperkt of zelfs niet aanwezig zijn.

Daarnaast zijn er ook mensen met een zorgvraag die een extra druk leggen op de omgeving, bijvoorbeeld mensen met een psychische aandoening die soms voor overlast zorgen. Voor de leefbaarheid van de buurten is het daarom belangrijk om op een goede manier met zorgvragers om te gaan en de draagkracht van de buurten en wijken goed in de gaten te houden. Een concentratie van problemen wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Kansen(on)gelijkheid en groeiende aandacht hiervoor

In Nederland is er sprake van kansenongelijkheid tussen verschillende groepen, waardoor niet ieder kind of jongere opgroeit met dezelfde kansen om zichzelf te ontplooien. Redenen zijn bijvoorbeeld armoede, medische indicaties en problemen thuis. De kansenongelijkheid concentreert zich met name, maar niet uitsluitend, bij groepen inwoners met een lage sociaal-economische positie. Hoewel lastig eenduidig te zeggen hoe de kansengelijkheid in Nederland zich ontwikkeld is wel duidelijk te zeggen dat er sprake is van een toenemende aandacht voor kansengelijkheid en de rol van overheden om hier invloed op uit te oefenen.

Inwoners van de gemeente Den Helder verdienen gemiddeld minder ten opzichte van heel Nederland, zijn gemiddeld lager opgeleid en leven vaker in armoede. Deze en andere risicofactoren hebben invloed op de kansengelijkheid van kinderen en jongeren in Den Helder. Ook in de gemeente Den Helder zijn

er kinderen of jongeren die opgroeien met kansenongelijkheid. Het probleem van kansenongelijkheid komt voort uit veel factoren en hiervoor bestaan geen eenvoudige oplossingen. De leefomgeving kan echter een stimulerende rol spelen, bijvoorbeeld door het bieden van ondersteunende voorzieningen (goed onderwijs, bibliotheken, sport en spel) en het bieden van een gezonde en veilige leefomgeving. De gemeente Den Helder geeft hier al op verschillende manieren invulling aan, maar kan dit nog meer expliciet meenemen bij de inrichtingen van buurten en wijken.

Groeiende aandacht voor gezondheid & gezondheidsverschillen

Door de corona-pandemie is gezondheid duidelijk als prioriteit op de agenda gekomen. In 2020 zagen we een enorme druk op de gezondheidszorg door de hoge besmettelijkheid van corona, wat heeft geleid tot een te groot aantal patiënten voor de beschikbare zorginstellingen, zowel in Nederland als in andere landen. Daarnaast zijn op de achtergrond nog een aantal andere factoren die, ook nadat de corona-crisis is ingedamd, waarschijnlijk in de toekomst voor een blijvende druk op de gezondheidszorg zorgen, zoals de vergrijzing, een gebrek aan (geschoold) personeel in de zorg en de toename van ziektes die gerelateerd zijn aan leefstijl. Tegelijkertijd is er sprake van een toenemende aandacht en bewustzijn voor gezondheid.

Dit groeiende bewustzijn is echter niet evenredig over de samenleving verdeeld. Er is sprake van grote gezondheidsverschillen in de samenleving. Tijdens de corona-crisis is vooral veel aandacht geweest voor de kloof tussen jong en oud en de daarmee samenhangende gezondheidsverschillen. De grootste kloof is echter misschien wel sociaaleconomisch. De levensverwachting van een Nederlander die enkel onderwijs op de basisschool heeft gehad is gemiddeld zes jaar lager dan van een Nederlander die wetenschappelijk onderwijs heeft gevolgd. Nog groter is de kloof in levensjaren in goede gezondheid: dit aantal ligt gemiddeld vijftien jaar lager tussen de eerder genoemde personen.

In de gemeente Den Helder zijn er relatief veel inwoners met een lagere sociaal-economische status en is ook bovengemiddeld sprake van gezondheidsproblemen, zoals overgewicht, verslaving en chronische ziektes. Deze gezondheidsproblemen zijn complex en vragen om een aanpak via verschillende invalshoeken. Voor de rol die de leefomgeving hierin kan spelen is groeiende aandacht, bijvoorbeeld door middel van een beweegvriendelijke omgeving en het stimuleren van sporten en spelen. Ook het stimuleren van fietsgebruik in de gemeente Den Helder is hier een goed voorbeeld van.

Leefomgeving

Klimaatverandering en ruimtelijke adaptatie

De mondiale klimaatverandering, als gevolg van een versterkt broeikaseffect, stelt vrijwel ieder denkbaar gebied voor uitdagingen in de toekomst. Ook de gemeente Den Helder wordt geconfronteerd met een veranderend klimaat, wat zich kenmerkt door een grotere kans op extreme weersomstandigheden. Scenario's gaan in grote lijnen uit van meer hete, droge periodes, afgewisseld met (veel) zwaardere buien. Zware neerslag kan in de toekomst niet meer altijd worden afgevoerd via het riool, waardoor er tijdelijke berging op geschikte, veilige plaatsen moet plaatsvinden totdat het water kan infiltreren of worden afgevoerd via het oppervlakte water. Tegelijk moet er water worden vastgehouden voor droge perioden en moeten omgevingen niet te veel warmte vasthouden, aangezien de temperatuur hierdoor snel kan oplopen ('hittestress').

Deze problematiek vraagt voor de gemeente Den Helder om een inrichting met voldoende groen en water, om regenwater langer vast te houden (berging) en te laten infiltreren in de ondergrond zodat het riool niet verder wordt belast. Ook zorgen groen (perken, grasvelden, bomen) en water in het gebied ervoor dat de omgeving minder snel opwarmt en er minder hitte wordt vastgehouden. Met name in meer dichtbebouwde gebieden, zoals de wijk Stad binnen de Linie, vormt de klimaatbestendigheid een uitdaging. De groene Stelling Den Helder, die de stad omrandt, kan hierbij een oplossing bieden.

Op langere termijn (verwachting: op zijn vroegst na 2050) vormt ook de zeespiegelstijging een potentieel probleem, als gevolg van het smelten van de poolkappen. Mogelijk zijn in de toekomst aanpassingen aan duinen en de Helderse Zeedijk nodig zijn om het zeewater te blijven keren.

Tegengaan verlies van biodiversiteit

Wereldwijd loopt de biodiversiteit in hoog tempo terug, grotendeels veroorzaakt door de groeiende impact van de mens op de natuur. Belangrijke factoren die hier aan bijdragen zijn onder andere het verdwijnen van natuurgebieden, milieuvervuiling en klimaatverandering. In Nederland is op dit moment nog slechts zo'n 15% van de inheemse dieren- en plantensoorten over ten opzichte van de soorten die in 1900 voorkwamen. De laatste decennia is er toenemende aandacht voor dit probleem en worden meer maatregelen genomen, zoals het beschermen van natuurgebieden, het tegengaan van milieuvervuiling en de aanleg van nieuwe natuur. De biodiversiteit in Nederland gaat echter nog steeds achteruit. Dit heeft negatieve gevolgen voor de natuur, maar brengt in de toekomst ook risico's met zich mee voor de economie. Diverse grote economische sectoren zijn afhankelijk van werkende ecosystemen, zoals de agrarische sector en ons voedselvoorziening.

In en om de gemeente Den Helder bevinden zich diverse (Natura 2000) natuurgebieden met een hoge natuurwaarde en biodiversiteit, zoals het duingebied tussen Huisduinen en Callantsoog, de Noordzee en de Waddenzee. Deze gebieden zijn goed beschermd en vormen een belangrijk leefgebied voor veel dieren- en plantensoorten. Het aantrekkelijke landschap en hoge natuurwaarde trekt ook veel inwoners en bezoekers naar deze gebieden, die voor een belangrijk deel ook toegankelijk zijn. Een uitdaging voor de komende jaren ligt vooral in het stimuleren van biodiversiteit in de gebouwde omgeving en openbare ruimte. Meer groen en water in de stedelijke omgeving zijn positief voor de biodiversiteit en helpen tegen de effecten van klimaatverandering. De laatste jaren wordt op verschillende plekken in Nederland geëxperimenteerd met natuurinclusief bouwen. Met deze methode wordt natuur en biodiversiteit expliciet ruimte gegeven bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen bieden kansen om een verder verlies aan biodiversiteit tegen te gaan en op termijn zelfs te verhogen, terwijl ook stedelijke ontwikkelingen de ruimte krijgen.

Kwaliteit milieu en natuurlijke hulpbronnen onder druk

De gemeente Den Helder staat bekend om zijn schone (zee)lucht en wordt omringd met (beschermde) natuur en landschappen. Bovendien is er de afgelopen decennia veel aandacht geweest voor de kwaliteit van het milieu en zijn er significante verbeteringen gerealiseerd sinds de jaren '80. Op sommige plaatsen staat de kwaliteit van het milieu en de natuurlijke hulpbronnen echter ook onder druk door menselijk gebruik van de fysieke leefomgeving. Zo zijn er op verschillende locaties in de gemeente Den Helder nog historische bodemvervuilingen te vinden, die met name verband houden met industriële en/of militaire activiteiten vanaf de 19^{e} eeuw.

Meer recent zijn er veel zorgen rondom de stikstofdepositie op kwetsbare natuurgebieden als gevolg van onder andere het gebruik van fossiele brandstoffen in mobiliteit, energieopwekking en bedrijfsprocessen en de uitstoot van veehouderijen en andere agrarische bedrijven. Ook de beschermde duinnatuur in de gemeente Den Helder is gevoelig voor teveel stikstofdepositie. Hierdoor dienen nieuwe ontwikkelingen hier rekening mee te houden. Ook is er recent veel zorg geuit over de waterkwaliteit in Nederland, die waarschijnlijk niet (op tijd) aan de gestelde normen hiervoor zal voldoen.

In de toekomst zijn nieuwe problemen denkbaar als gevolg van klimaatverandering. Op dit moment zorgen langere droge periodes al voor vraagstukken rondom de verdeling van water. Het is zeker denkbaar dat de kans hierop in de toekomst verder zal toenemen, aangezien er meer en langere droge en warme periodes verwacht worden. Een extra gevaar hierbij kan verzilting vormen. Onder invloed van de kracht van het zeewater kan zout water het grondwater onder de gemeente binnendringen. Het zoete water vormt een soort bel die tegendruk kan geven en ervoor zorgt dat het water niet te zout wordt. Door toekomstige zeespiegelstijging zal de druk van het zoute water toenemen, terwijl verwacht wordt dat de 'zoetwaterbel' als gevolg van meer droge periodes juist zal afnemen in kracht. Hoe dit precies zal lopen en op welke tijdsschaal is op dit moment grotendeels nog onduidelijk, maar dit proces van verzilting kan een belangrijk risico vormen voor de beschikbaarheid van water voor natuur, landbouw en andere toepassingen.

Belangrijkste kaders

Toekomstige ontwikkelingen in de gemeente Den Helder spelen zich niet af in een vacuüm. In het vorige hoofdstuk is al stilgestaan bij de autonome trends en ontwikkelingen die op de gemeente afkomen en waar Den Helder rekening mee moet houden bij haar toekomstige ontwikkelingen. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste kaders van andere overheden, op (inter)nationaal, provinciaal en regionaal niveau, op een rij gezet. Deze kaders geven richting aan deze omgevingsvisie. Enerzijds omdat zich in de gemeente Den Helder functies en gebieden bevinden met een belang dat verder rijkt dan de gemeentegrenzen en de gemeente hier rekening mee dient te houden, anderzijds ook omdat deze (beleids)kaders ondersteunend (kunnen) zijn bij toekomstige ontwikkelingen.

Internationaal

UNESCO-werelderfgoed Waddenzee

De Waddenzee is ’s werelds grootste aaneengesloten systeem van zand- en moddervlakten die droogvallen tijdens eb. Het gebied bestaat uit het grootste deel van het Deense beschermde Waddenzeegebied, het Nederlandse gedeelte dat beschermd is en de Duitse Nationale Waddenzeeparken in Nedersaksen en Sleeswijk-Holstein. De Waddenzee is een niet erg diep watergebied met een relatief vlakke kust. Het leefgebied heeft getijdengeulen, zeegras-weiden, mosselbanken, zandbanken, wadden, zoutmoerassen, stranden en duinen. Er komen een groot aantal planten- en diersoorten voor, waaronder zeezoogdieren zoals de gewone zeehond, de grijze zeehond en de bruinvis. Het is ook de broedplaats en het overwinteringsgebied voor 10 tot 12 miljoen vogels per jaar. Het gebied is een van de laatst overgebleven grootschalige bij eb droogvallende ecosystemen waar natuurlijke processen blijven functioneren.

De status van werelderfgoed voor de Waddenzee betekent een belangrijke verantwoordelijkheid voor de gemeente Den Helder om het Helderse gedeelte van het wad in stand te houden. Mede door de aanwijzing van de Waddenzee als Natura 2000 – gebied is de bescherming goed op orde. De bescherming van de Waddenzee betekent echter ook een belangrijk knelpunt voor de verdere ontwikkeling van de haven van Den Helder en maakt een efficiënt ruimtegebruik binnen de beschikbare kaderuimte nog meer van belang. Op het gebied van de toeristische en recreatieve economie biedt deze status juist kansen, zeker gezien de populariteit van het Waddengebied bij binnenlandse en buitenlandse toeristen.

Natura 2000 - bescherming

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit (soortenrijkdom) te behouden. De biodiversiteit staat in Europa al jaren onder druk. Duurzame bescherming van flora en fauna is hard nodig. Gezien het grensoverschrijdende karakter van veel leefgebieden van planten en dieren (denk bijvoorbeeld aan de Noordzee en Waddenzee) is het belangrijk om natuurbescherming in Europees verband aan te pakken. Zo voorkomen we dat de natuur in Europa en in Nederland steeds meer van hetzelfde wordt. In 1979 is de Vogelrichtlijn opgesteld en in 1992 de Habitatrichtlijn. Deze richtlijnen bestaan uit twee delen: soortenbescherming en gebiedsbescherming. Alle EU-lidstaten wijzen beschermde gebieden aan voor specifieke (leefgebieden van) (vogel-)soorten. De onder beide richtlijnen aangewezen beschermde gebieden vormen het Natura 2000-netwerk.

Binnen het grondgebied van de gemeente Den Helder bevinden zich drie Natura 2000 – gebieden: Duinen Den Helder – Callantsoog, Noordzeekustgebied en de Waddenzee. Voor deze gebieden is sprake van een strikt beschermingsregime om de natuurwaarden binnen deze gebieden te behouden en waar mogelijk te versterken.

Nationaal

Nationale Omgevingsvisie (NOVI) (vastgesteld september 2020)

Aan de hand van een toekomstperspectief op 2050 brengt de NOVI de langetermijnvisie in beeld. Op nationale belangen wil het Rijk sturen en richting geven. Die komen samen in vier prioriteiten:

Afbeelding: Illustratie van de vier nationale prioriteiten uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Den Helder en de regio kunnen een belangrijke rol spelen in het bereiken en versterken van een aantal nationale belangen, zoals gesteld in de ontwerp-NOVI:

- In de Defensienota 2018 wordt, voor het eerst na 20 jaar bezuinigingen, een uitbreiding en vervanging van de vloot en organisatie aangekondigd. Er wordt gesproken over forse investeringen en over 2000 (in-)directe arbeidsplaatsen in Den Helder.
- De rijksopgave voor energie- en klimaatdoelstellingen roept opgaven en vraagstukken op met betrekking tot o.a. het vinden van ruimte in de haven van Den Helder voor logistieke dienstverlening voor de offshore windsector, aanlanding Wind op Zee en kansen en mogelijkheden voor initiatieven voor waterstof-systeemintegratie en hub-functie CO_2-opslag.
- De Noordzeekust en Texel zijn reeds populaire toeristische bestemmingen, maar aanvullende toeristische kansen kunnen worden benut in de regio met aan drie zijden kust, hoogwaardige landschappen en cultureel erfgoed als de Stelling van Den Helder. Hiermee kan worden bijgedragen aan een betere spreiding van toerisme over Nederland en de Provincie Noord-Holland.
- Er is sprake van opgaven ten aanzien van klimaatadaptatie en waterveiligheid.
- Greenport Noord-Holland Noord (NHN) heeft in de periode 2020-2040 steeds meer betekenis gekregen als ‘voedselschuur en energiebron’, met nationale en internationale betekenis.

Deze nationale belangen sluiten goed aan bij actuele kansen voor de verdere economische ontwikkeling van Den Helder en de regio Kop van Noord-Holland. Dit sluit aan bij het Helders Perspectief, waarin de kansen wat betreft de economische ontwikkeling van het maritieme cluster in Den Helder worden geschetst (zie Autonome trends & ontwikkelingen).

<u>Rijksbeschermd Stadsgezicht De Stelling Den Helder</u>

Een beschermd stadsgezicht is een samenhangende groep van objecten en gebouwen in een stad die van overheidswege beschermd wordt. In 2007 is de Stelling Den Helder, inclusief de schootsvelden, grachtengordel en de historische Rijkswerf Willemsoord aangewezen als Rijksbeschermd stadsgezicht.

De gemeente Den Helder spant zich in om het beschermde stadsgezicht in samenhang te behouden. Bij ontwikkeling van/in het gebied dient de gemeente zorg te dragen voor bescherming van de cultuurhistorische waarden. Hierbij is een samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed van groot belang.

<u>Gebiedsagenda Waddengebied (vastgesteld en instemmingsverklaring ondertekend)</u>

De Agenda voor het Waddengebied richt zich op de bescherming en de ontwikkeling van het Waddengebied. Dit gaat zowel om het natuurgebied als het unieke open landschap van dit gebied. Als gemeente hebben we een verklaring ondertekend die ons verbindt met de doelen en ambities uit deze gebiedsagenda. Bij de agenda is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma is nog in concept en wordt in de zomer vastgesteld. De hoofdlijnen van dit programma zijn al wel bekend.

De komende jaren gaan we als gemeente aan de slag met de doelen en ambities uit de gebiedsagenda. We zetten ons via verschillende programma’s, zoals Natura 2000 en het Waddenfonds, in voor het herstel van de natuur. In de ontwikkelingen rondom het waddengebied houden we rekening met

klimaatverandering, bereikbaarheid, energie en landschap én de economische activiteiten die er plaatsvinden.

De ontwikkeling van de Kop van Noord-Holland is één van de integrale opgaven in de gebiedsagenda. Onder leiding van de Rijksbouwmeester worden verschillende scenario's voor de ruimtelijke inpassing van functies in het havengebied in beeld gebracht. Op basis van de onderzoeken vindt besluitvorming plaats over de toekomst van het Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland en specifiek het havengebied van Den Helder.

Een ander onderdeel wat voor Den Helder interessant is, is de afspraak met alle partijen een gezamenlijk gedragen oplossing te zoeken voor een tijdelijke parkeerfaciliteit in de buurt van de haven van Den Helder voor het faciliteren van de modernisering en nieuwbouw van boorplatforms.

Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (vastgesteld maart 2022)

In het Nationaal Waterprogramma staan de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en het beheer van de rijkswateren en rijksvaarwegen. Het programma heeft voor de komende jaren drie hoofdambities:
- Een veilige en klimaatbestendige delta.
- Een concurrerende, duurzame en circulaire delta.
- Een schone en gezonde delta met hoogwaardige natuur.

Met deze ambities wordt gewerkt aan de opgaven waar we voor staan op het gebied van water. Deze opgaven bestaan uit klimaatverandering, bescherming tegen overstromingen, een goede zoetwatervoorziening tegen droogte en het beschermen van de kwaliteit van het (drink)water. De leiding van het programma ligt bij het Rijk en specifieker bij Rijkswaterstaat. In Den Helder gaan Rijkswaterstaat en de Rijkshavenmeester, in nauwe samenwerking met de Koninklijke Marine, de komende jaren werken aan het nautisch beheer in en rond de Waddenzee.

Als gemeente zorgen we ervoor dat het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van de omgeving in onze omgevingsvisie opgenomen worden. Daarbij houden we ook rekening met het regionaal waterprogramma van de provincie.

Programma Noordzee 2022-2027 (bijlage van Nationaal Waterprogramma 2022-2027)

Het Programma Noordzee 2022-2027 richt zich op het bereiken van een duurzaam en veilig gebruik van de Noordzee dat bijdraagt aan de maatschappelijke, economische en ecologische doelstellingen van Nederland. Met dit programma heeft het Rijk de kaders opgesteld voor ruimtelijk gebruik van de Noordzee in relatie tot de toestand van het mariene ecosysteem en voor het beleid gericht op het verbeteren van de milieutoestand. Die kaderstelling is verder uitgewerkt in een beschrijving van het huidig gebruik, de actuele en te verwachten ontwikkelingen, de daarmee samenhangende toekomstvisie en opgaven, het ontwikkelde beleid en beheer en tot slot de kennisopgave.

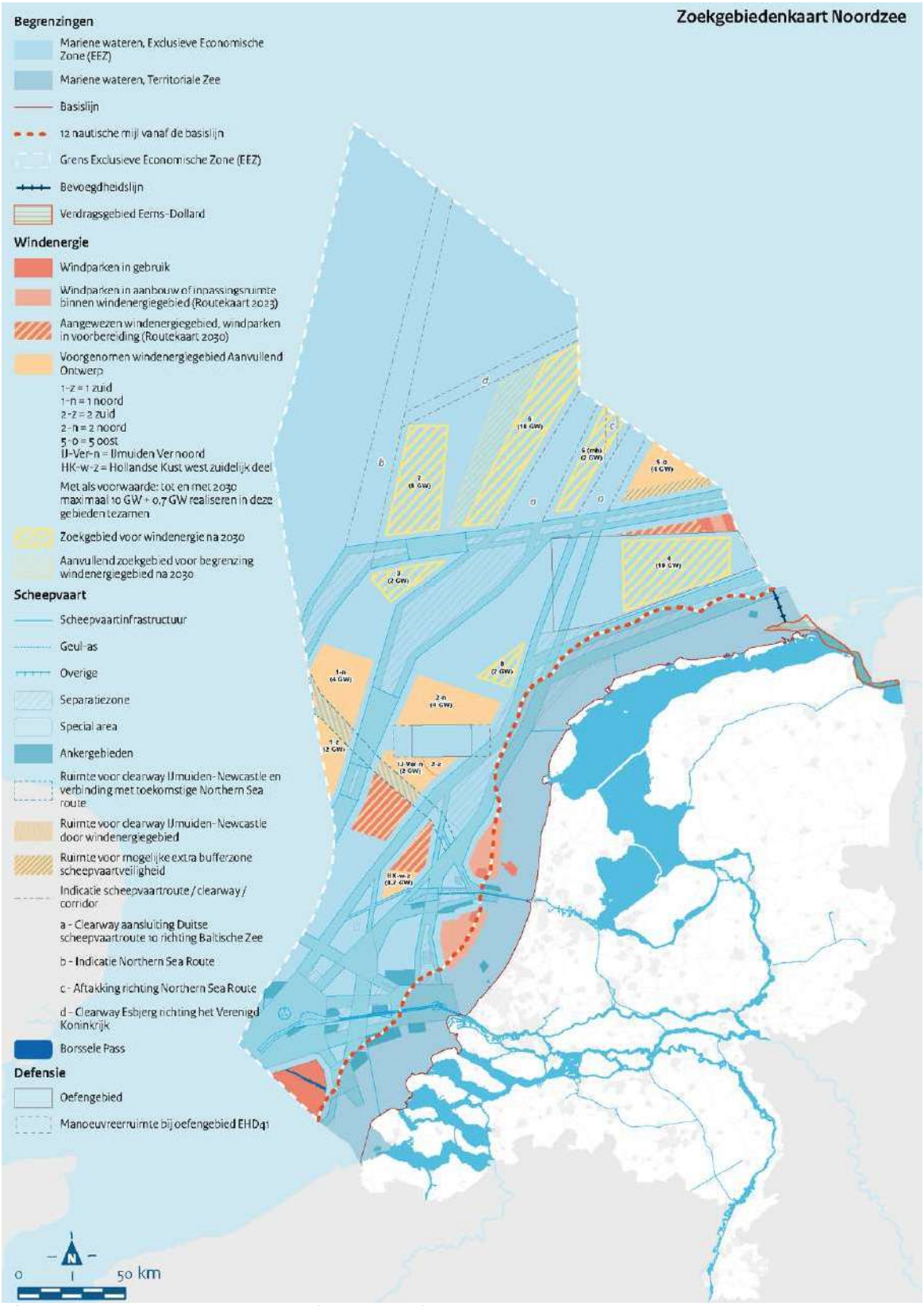
De Noordzee is qua activiteit één van de drukste zeeën ter wereld. Het wordt gebruikt voor de scheepvaart, de visserij, de olie- en gaswinning, de windparken en de zandwinning. Dit maakt het een gebied vol kansen en uitdagingen. Met het Programma Noordzee 2022-2027 wordt een belangrijke stap genomen om deze kansen en uitdagingen op te pakken. Het Rijk gaat de ambities, doelstellingen en uitdagingen verder uitwerken in een Toekomstvisie Noordzee 2050.

Naar verwachting speelt de Noordzee straks een grotere rol op het gebied van duurzame energie. In de Noordzee Energie Outlook is verkend welke mogelijkheden de Noordzee kan bieden voor een duurzame Nederlandse energievoorziening in 2050. Er zijn hierbij twee uiterste eindbeelden van 2050 samengesteld, aangevuld met toekomstpaden die de weg beschrijven tussen 2030 en 2050. Met beide eindbeelden worden ook de minimaal en maximaal benodigde hoeveelheden duurzame energieproductie op de Noordzee verkend.

De beide scenario's zijn in de tabel hiernaast weergegeven.

Windenergie op zee vermogen (GW)	38	72
Energieopbrengst (TWh)	170	325
Benodigde groei (GW/jaar)[53]	1,5	3

De mogelijke wingebieden voor windenergie zijn opgenomen in de zoekgebiedenkaart. Een paar van deze gebieden liggen strategisch ten opzichte van Den Helder en bieden daarmee kansen voor economische en duurzame ontwikkeling.

Afbeelding: kaart met zoekgebieden voor (grootschalige) opwek van windenergie op de Noordzee

In de windenergiegebieden is in principe medegebruik nodig. Onder medegebruik vallen natuurontwikkeling, voedsel (passieve visserij, aquacultuur) en hernieuwbare energieopwekking en opslag (elektriciteit uit of op het water en installaties voor waterstofproductie). Voor Borssele, Hollandse Kust (zuid), (noord) en (west), IJmuiden Ver en Ten Noorden van de Waddeneilanden wordt een Handreiking gebiedspaspoort gemaakt. Via een zonering wordt vervolgens aangegeven waar in een windenergiegebied ruimte is voor medegebruik. Uitgezonderd van medegebruik zijn: doorvaartpassages, onderhouds- en veiligheidszones rondom platforms, windturbines, infield-kabels en de logische vaarroutes daar naartoe.

Nadat het inrichtingsplan van de windparken bekend is, stelt het Rijk voor alle zes de windenergiegebieden uit Routekaart 2023 en 2030 een Handreiking gebiedspaspoort op. Na publicatie kunnen initiatiefnemers voor mogelijk medegebruik in gesprek gaan met het bevoegd gezag en een vergunning aanvragen. Pas na het gereedkomen van het windpark kunnen deze initiatieven voor medegebruik worden uitgevoerd.

Het opwekken van windenergie op de Noordzee met windparken heeft gevolgen voor het maritiem ecosysteem. Het onderzoek en de monitoring van deze effecten vinden plaats in het Windenergie op zee ecologisch programma (Wozep). Mogelijke effecten op diersoorten worden daarmee vroegtijdig in kaart gebracht. De resultaten van het onderzoek kunnen aanleiding geven tot maatregelen die negatieve effecten zoveel mogelijk beperken (mitigatie), conform de vereisten van de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR). Het Rijk past de resultaten toe in de besluitvorming over kavelbesluiten en vergunningen en in de vormgeving ervan. Deze procedure loopt via het Kader Ecologie en Cumulatie (KEC), het milieueffectonderzoek, de Passende beoordeling en het toetsingsadvies van de Commissie voor de m.e.r. Het Kader Ecologie en Cumulatie (KEC) is geactualiseerd om de verwachte effecten op biogeografische populaties te kunnen berekenen.

Als het beperken van effecten niet voldoende mogelijk is en het gaat om significante negatieve effecten, zijn compenserende maatregelen noodzakelijk. Compenserende maatregelen op zee zijn veelal niet mogelijk. Daarom is aanvullend te kiezen voor bovenwettelijke natuurversterkende maatregelen. De ecologische ruimte voor windparkontwikkeling moet zijn aangetoond voorafgaand aan het nemen van kavelbesluiten. Daarbij is sprake van adaptieve planning. Dit kan er bijvoorbeeld toe leiden dat aangewezen windenergiegebieden uiteindelijk niet of gedeeltelijk in gebruik worden genomen. Voor Den Helder is het goed om deze ontwikkelingen in de gaten te houden en voorbereid te zijn op de mogelijke rol die het kan spelen in de windenergiegebieden.

Het Klimaatakkoord besteedt aandacht aan de afvang en opslag van CO_2, met daarbij de afspraak dat de permanente opslag van CO_2 alleen onder de zeebodem plaatsvindt (in uitgeproduceerde olie- en gasvelden en mogelijk ook aquifers). Het doel is vooral om de uitstoot van CO_2 door bepaalde industriële sectoren te beperken. Op termijn zijn opslaglocaties in de (diepe) zeebodem echter ook relevant voor de grootschalige productie en opslag van waterstof of het realiseren van negatieve emissies. In 2021 heeft het ministerie van EZK een ruimtelijke verkenning uitgevoerd voor initiatieven voor CO_2-transport en -opslag. De ruimtelijke verkenning laat zien dat er meer plannen zijn voor CO_2-infrastructuur op de Noordzee, ook verder van de kust. Het is de verwachting dat het Aramis-initiatief hierin voorziet door CO_2-infrastructuur te realiseren vanaf de Maasvlakte naar uitgeproduceerde olie- en gasvelden ten noordwesten van Den Helder. Het betreft een hoofdtransportleiding die CO_2–opslag in verschillende opslaglocaties mogelijk maakt. Voor dit Aramis-project is een Rijkscoördinatieprocedure gestart waarin de effecten van de aanleg van deze nieuwe infrastructuur worden onderzocht, onder andere in een milieueffectrapportage. Hier maken ook de ecologische effecten onderdeel van uit. Het Rijk overlegt in de planperiode 2022-2027 verder met belanghebbende partijen in het energiedomein en op de Noordzee, en met medeoverheden om tot een optimale en gedragen besluitvorming over energie-infrastructuur te komen, zowel voor CO_2 richting de Noordzee als voor waterstof van zee naar land.

Een relatief nieuwe ontwikkeling zijn energie-eilanden of –platforms. Deze worden ook wel power hubs genoemd. North Sea Wind Power Hub (NSWPH) streeft naar een internationaal gecoördineerde uitrol van het net op zee met modulaire wind-waterstof energie-eilanden in plaats van individuele nationale aansluitingen van windparken op zee. NSWPH werkt in 2021 en 2022 samen met het ministerie van EZK voor de nieuw aangewezen windenergiegebieden casestudies uit. De resultaten worden benut in een voorverkenning van het Rijk naar nut en noodzaak van energiehubs, waarbij verschillende locaties en constructievormen aan de orde komen. Het Rijk zal daarnaast een verkenning starten om nut en noodzaak en haalbaarheid van één of meer energiehub(s), mogelijk in de vorm van een kunstmatig

eiland, aan te tonen. Daarbij dienen ook de ecologische en ruimtelijke implicaties te worden meegenomen. En zal, indien nut en noodzaak is aangetoond, in deze planperiode starten met de voorbereidingen (onderzoeken en verkenningen) van een dergelijke hub(s). Daarbij worden belanghebbenden en buurlanden vroegtijdig betrokken.

Voor het transporteren van de huidige en toekomstige windenergie naar het vasteland zijn verschillende mogelijkheden. Op welk tracé en aanlandingslocatie daarvan de keuze valt, hangt onder meer af van de locaties van de windparken, de locatie en aard van de energievraag, de mogelijkheden om energie-infrastructuur op zee aan te leggen of te hergebruiken, de transportcapaciteit van het hoogspanningsnet en de wijze waarop aanlanding samengaat met andere belangen in het gebied.

Het kabinet brengt deze factoren in kaart in een Verkenning Aanlanding Windenergie op Zee (VAWOZ). Deze verkenning is een opstap naar de besluitvorming over de set van aanlandingsopties waarmee per traject een Rijkscoördinatieregeling (onder de Omgevingswet een projectprocedure) zal worden gestart. De minister voor Klimaat en Energie stelt in overleg met de minister voor VRO een inpassingsplan op voor de uitgifte van de vergunningen voor de netaansluitingen op het land. In 2022 start de verkenning van kansrijke alternatieven om windenergie van zee naar land te brengen in de periode 2031-2040. Het gaat hierbij zowel om aanlanding via elektriciteit als aanlanding met behulp van moleculaire energiedragers zoals waterstof. Voorafgaand aan de VAWOZ 2031-2040 wordt door middel van voorverkenningen op hoofdlijnen in kaart gebracht wat eerste kansrijke mogelijkheden en aanlandlocaties zijn. De kans bestaat dat Den Helder een van de mogelijke aanlandlocaties wordt.

In het programma wordt ook stilgestaan bij andere vormen van energie: de olie- en gaswinning. De belangrijkste ontwikkelingen in de olie- en gaswinning zijn de decarbonisatie (het koolstofvrij maken) van de sector en het in kaart brengen en faciliteren van de mogelijkheden voor hergebruik van de gasinfrastructuur voor transport en opslag van CO_2 en waterstof.

Een andere vorm van energie die nog niet besproken is, is waterstof. Met de toename van het aantal windparken wordt de winning van fossiele brandstoffen uit de zeebodem de komende jaren afgebouwd. Tegelijkertijd kan de productie van waterstof met windenergie (power to gas) op zee kan de inpassing van duurzame energie van windparken op zee ondersteunen en kan ook bijdragen aan het verduurzamen van de industrie en de mobiliteit.

Een deel van de uit productie genomen installaties en leidingnetten zal wellicht (her)bruikbaar zijn voor de productie, het transport en de opslag van waterstof. Aangezien waterstof waarschijnlijk grotendeels op zee geproduceerd wordt, zal het mogelijk worden om de verhouding tussen de productie van elektriciteit en waterstof te variëren. Waterstof uit hernieuwbare energiebronnen gaat naar verwachting een rol spelen omdat onze energiebehoefte niet alleen bestaat uit elektriciteit maar ook uit andere energievormen waarvoor tot nu toe steenkool, aardolie en aardgas de bronnen vormden. Voor de productie van waterstof is elektrolyse nodig. De elektrolyse op zee zal naar verwachting pas na 2030 een substantiële rol kunnen spelen omdat deze technologie de komende jaren nog niet ver genoeg is ontwikkeld en bovendien te duur is. Om na 2030 elektrolyse op zee mogelijk te maken, zal het Rijk één of meer proefprojecten (helpen) opzetten.

Voor Den Helder liggen op dit gebied kansen door aan een proefproject mee te doen en van daaruit een actieve rol te krijgen bij de productie van waterstof. Gezien de strategische ligging is het ook mogelijk dat het aanleggen van de infrastructuur voor waterstof (mede) vanuit Den Helder plaatsvindt. Een ander kans zit in de installaties en leidingen in Den Helder die mogelijk bruikbaar zijn voor de productie, het transport en de opslag van waterstof.

In 2021 is de Verkenning ‘Duurzame blauwe economie’ uit het Noordzeeakkoord gestart. De verkenning wordt tot 2027 voortgezet, waarbij tussentijds beleidsopties en marktkansen worden uitgewerkt. De verkenning stuurt aan op een integrale realisatie van de beleidsdoelen van het Programma Noordzee 2022-2027, met focus op innovaties in duurzame mariene voedselproductie en op beleidsdoelen rond energie uit wind, water en ‘zon op zee’. Bij dit alles is er aandacht voor kansrijke manieren van medegebruik van windparken. De realisatie is gebaseerd op de informatie uit de gebiedspaspoorten per windpark, waarin de afweging plaatsvindt met betrekking tot:

- Natuurontwikkeling, natuurherstel en -bescherming;
- Vormen van en locaties voor passieve visserij (bijvoorbeeld manden en korven);
- Toegestane vormen van en locaties voor medegebruik door de ‘nieuwe blauwe economie’

Vanuit het kabinet zijn enkele meerjarige missiegedreven innovatieprogramma's (MMIP's) vastgesteld voor de duurzame blauwe economie. Het MMIP Visserij richt zich op het ontwikkelen van een ecologisch én socio-economisch duurzame kust- en zeevisserij op de Noordzee ter bevordering van een dynamische visserijsector, een goede levensstandaard voor visserijgemeenschappen en een goede status van de visbestanden en het mariene milieu. Er staat niet wat dit MMIP zal betekenen voor de (Helderse) visserijvloot. Vanuit het Noordzeeakkoord (NZA) zijn er wel middelen gereserveerd voor aanpassing van de kottervloot, waarbij verduurzaming een belangrijk doel is. De maatregelen zijn uitgewerkt in de Kottervisie. In het kader van de verdere uitrol van windenergie op zee worden aanvullende middelen ter beschikking gesteld voor de visserijsector.

Het Rijk zal nauwlettend volgen welke werkelijke effecten voor de visserij in de praktijk optreden en hoe vissers hun activiteiten zullen aanpassen als er minder ruimte is om te vissen en er bovendien een veelheid aan ontwikkelingen zich tegelijkertijd voltrekt. Het Rijk voert in 2022 een sociaaleconomische impactanalyse uit naar de gevolgen van alle grote ontwikkelingen voor het gehele viscluster. De analyse zal relevante informatie opleveren om te bepalen of en zo ja, welke maatregelen nodig zijn voor (onderdelen van) het viscluster om zich aan te passen.

<u>Luchtvaartnota 2020-2050 (vastgesteld november 2020)</u>

Met de Luchtvaartnota 2020 – 2050, met de titel: 'Verantwoord vliegen naar 2050´ zet het kabinet de nieuwe koers uit voor de luchtvaart. Vier publieke belangen staan hierin centraal: veilige luchtvaart in de lucht en op de grond; goede verbindingen met de belangrijke bestemmingen in de wereld; verbeteren van de leefomgevings-kwaliteit en verminderen van het klimaateffect. Het kabinet wil dat de luchtvaart klaar is voor de toekomst. Binnen heldere kaders vanuit de vier publieke belangen kan de luchtvaart zich blijven ontwikkelen.

De luchthavennota gaat niet specifiek in op helikopter luchthavens. De functies van Den Helder Airport voor de offshore en de SAR-hulpverlening zijn geborgd met de nieuwe medegebruiksvergunning voor het civiele verkeer verleend (Staatscourant 2019, 5883). De Luchthavennota gaat wel in op drones. Het kabinet wil ruimte geven aan drones en innovatie en tegelijk de veiligheidsrisico's van dronegebruik beperken.

Uit par 2.3.5: "Het gebruik van drones en onbemande luchtvaartuigen neemt sterk toe. Deze ontwikkeling biedt nieuwe kansen voor bedrijven en leidt tot nuttige toepassingen. De overheid wil deze ontwikkeling de ruimte geven en innovatie in technologie en diensten mogelijk maken. Uiteraard moet dit veilig gebeuren. De komende jaren komen er stapsgewijs meer Europese regels. Deze zijn gericht op een veilige operatie van drones en een veilige integratie in het luchtruim. Tijdige nationale implementatie van deze regels is een belangrijke voorwaarde om de Nederlandse dronesector toegang te geven tot de Europese markt. Rond 2030 is er een volledige set van Europese regels voor drones. Daardoor kunnen ook grote onbemande luchtvaartuigen veilig aan het luchtverkeer deelnemen."

De ontwikkelingen rond drones zijn voor Den Helder van belang omdat de wens bestaat op Den Helder Airport een civiel dronesvliegveld te ontwikkelen (Regio Deal-programmalijn maritieme opkomende technologieën).

<u>Kabinetsvisie Waterstof (geen nota, wel definitief verhaal)</u>

Met deze kabinetsvisie wil het kabinet het belang van de ontwikkeling van duurzame waterstof en de unieke uitgangspositie van Nederland onderstrepen. Een voortvarende ontwikkeling van waterstof past ook in de visie die het kabinet heeft gepresenteerd in de recente Groeistrategie voor Nederland op de lange termijn. Met name voor de industrie heeft het grote prioriteit. Door nu helder het belang van CO2-vrije waterstof te benoemen, een ambitieuze beleidsagenda te presenteren en essentiële stappen te zetten om tijdig de infrastructuur en andere randvoorwaarden te realiseren, wil het kabinet een duidelijk signaal afgeven. Regio's verspreid over het hele land ontwikkelen waterstofclusters. Het kabinet heeft waardering voor deze initiatieven en ziet ze als een essentieel onderdeel van hoe we gezamenlijk de komende jaren de energietransitie gaan vormgeven.

Den Helder heeft de ambitie een belangrijke rol te spelen in de energietransitie en met name de kansen te pakken die er zijn bij de transitie naar een waterstofeconomie. Een voorbeeld is het consortium H2

Gateway waar Den Helder onderdeel van is. H2 Gateway geeft invulling aan deze ambitie met de inzet op een fabriek die gecentraliseerd voor de industrie blauwe waterstof produceert met behulp van CO2 opvang en opslag. Dit is een van meerdere projecten uit het waterstofprogramma Noord-Holland Noord. Vanuit de Regio Deal worden diverse projecten in de kop van Noord-Holland met een financiële impuls ondersteund.

Havennota 2020-2030 (vastgesteld november 2020)

De Havennota schetst vanuit een publiek perspectief de kaders en uitgangspunten aan de hand waarvan de havens een systeemsprong kunnen maken naar een digitale en duurzame haveneconomie. Samen met de havens wil de minister de ambitie van de Havennota waarmaken: “de krachtige positie van de Nederlandse havens behouden, in de economie van de toekomst die duurzaam, digitaal en verbonden is”. Met name de grondstoffen- en energietransitie overstijgt de belangen van individuele havens. De havens zullen gezamenlijk moeten optrekken om tot betere (markt)prestaties en meer efficiëntie te komen, ook in het aanbodprofiel van alternatieve brandstoffen en inspelend op de vraagbehoefte in sectoren als industrie en mobiliteit. Bovendien kan havensamenwerking vanuit een publiek perspectief bijdragen aan efficiënt ruimtegebruik en optimale benutting van infrastructurele capaciteit. Meer samenwerking is daarom een speerpunt van de Havennota met als doel een geïntegreerd systeem van samenwerkende havenbedrijven.

Over Den Helder staat er:
“Overige zeehavens zoals Scheveningen, Harlingen en Den Helder zijn wat betreft op- en overslag primair van lokaal of regionaal belang. Deze zeehavens krijgen bij investeringen in bereikbaarheid steun van lokale en regionale overheden en komen daarmee niet direct in aanmerking voor MIRT investeringen van het Rijk. Ondanks dat Den Helder geen haven van nationaal belang is in de economische zin, gaat het hier wel om een Rijkszeehaven van een bijzondere categorie gezien de combinatie van civiele en defensiebelangen. De haven van Den Helder is immers de thuishaven van de Koninklijke Marine en de Kustwacht. Defensie is, gezien het Defensie-belang, aangewezen als Rijkshavenmeester op grond van de Scheepvaartverkeerswet. Met offshore en inzet op waterstof is er, door combinatiemogelijkheden waarover in de Kabinetsvisie op waterstof wordt gesproken, potentie voor verdere ontwikkeling in de Kop van Noord-Holland. Dit wordt toegelicht in paragraaf 3.2.”

“De havens van het Noordzeekanaal, Den Helder en Groningen Seaports spelen vanwege hun geografische positie met het Hydroports initiatief gezamenlijk in op de productie van groene waterstof en op de realisatie van verbindingen tussen de havens voor het transport van waterstof. De aanlanding van windenergie afkomstig van windmolenparken op zee biedt hier kansen toe.”

“Tot slot hebben de provincie Noord-Holland, gemeente Den Helder en het havenbedrijf Den Helder de ambitie om de haven van Den Helder een schakel van nationaal belang te laten worden in de energietransitie. Verder verkennen partijen in en om de haven van Den Helder de mogelijkheden voor CO2 afvang- en opslag via de gasinfrastructuur vanaf de NAM-installatie naar de lege gasvelden in de buurt van de Den Helder. Om de ontwikkeling van het maritiem cluster in de Kop van Noord-Holland te versterken, investeert het kabinet maximaal € 5 miljoen als onderdeel van de derde tranche Regio Deals.”

Startnotitie Programma Energiehoofdstructuur (vastgesteld mei 2020)

De ambitie van het Programma Energiehoofdstructuur is tijdig te zorgen voor voldoende ruimte voor de nationale energiehoofdstructuur, op basis van een integrale afweging met andere opgaven en belangen, binnen een (inter)nationale context en waarbij een goede leefomgevingskwaliteit randvoorwaarde is. Het programma heeft betrekking op ruimtelijk beleid op land en de grote wateren en hanteert als tijdshorizon 2030-2050. Het gaat dus over het gehele Nederlandse grondoppervlak, uitgezonderd de Noordzee.

De verduurzaming van het energiesysteem leidt tot veranderingen in het ruimtebeslag voor opwekking, transport, conversie en opslag van energie. De transitie vraagt meer ruimte in de fysieke leefomgeving, terwijl die ruimte beperkt is. We gaan van een centraal systeem, in hoofdzaak op fossiele bronnen gebaseerd, naar een deels meer decentraal energiesysteem gebaseerd op hernieuwbare bronnen. Deze veranderingen vragen vernieuwing van het beleid, waarmee de ruimtelijke inpassing van het energiesysteem is geregeld. Het Nederlandse energiesysteem is, en wordt steeds meer, verbonden met

het internationale energiesysteem. De ruimtelijke impact van internationaal energiebeleid is dan ook een essentieel onderdeel van dit programma.

Het programma richt zich inhoudelijk op drie samenhangende deelsystemen van de energietransitie: elektriciteit, (brand)stoffen en warmte. Dwarsdoorsnijdend daaraan zal aandacht worden gegeven aan de integratie van deze systemen. Keuzes in het ene systeem kunnen consequenties hebben voor andere systemen. Zo hebben locaties voor grootschalige productie van waterstof een goede aansluiting op zowel het hoogspanningsnet als op het gasnet nodig. De keuze in de allocatie van grootschalige waterstofproductie heeft daarmee impact zowel het gas- als elektriciteitsnet.

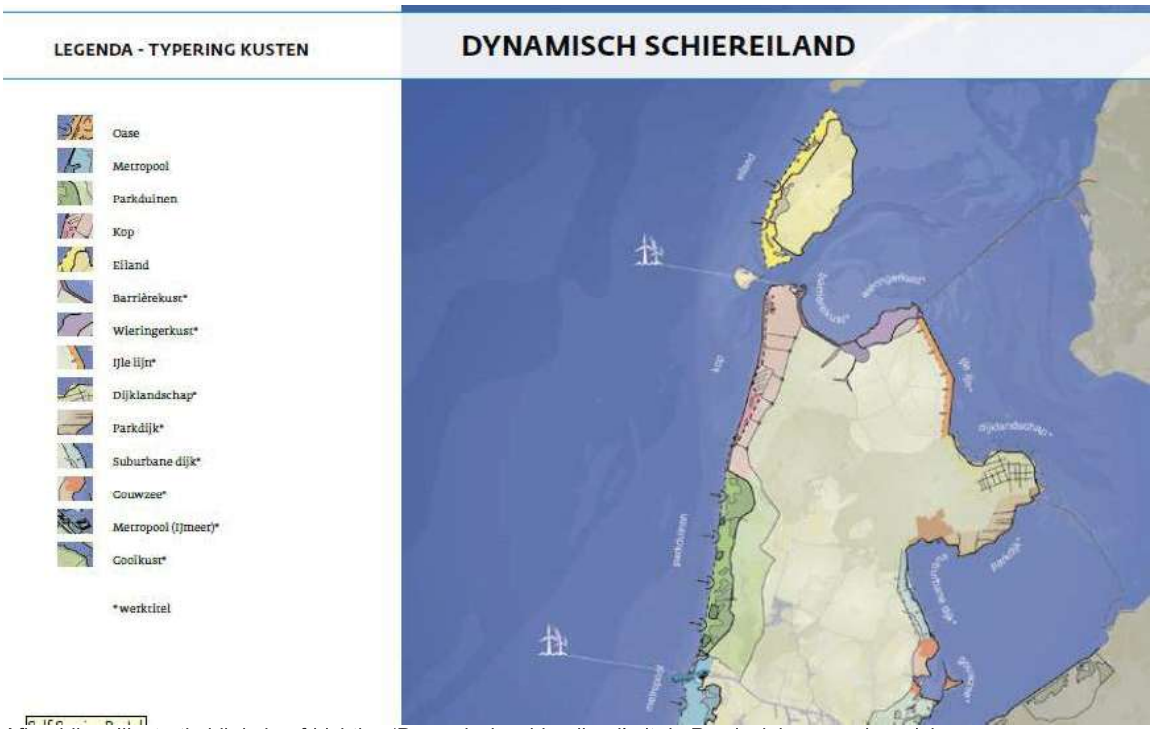
Provinciaal

<u>Provinciale Omgevingsvisie (vastgesteld november 2018)</u>

De Provincie Noord-Holland omschrijft de kern van de provinciale omgevingsvisie als volgt:
“De provincie streeft naar een evenwichtige balans tussen economische groei en leefbaarheid. Een economisch vitale provincie draagt bij aan het welzijn, en een leefbare provincie draagt bij aan economische vitaliteit. We staan voor een gezonde en veilige leefomgeving, goed voor mens, plant en dier, en daarmee ook goed voor het economisch vestigingsklimaat binnen de provincie. Dit evenwicht staat ten dienste van duurzame ontwikkeling: toekomstige generaties moeten ook profiteren van de keuzes die wij maken.”

De toekomstige ontwikkeling wordt in vijf hoofdrichtingen uiteengezet:

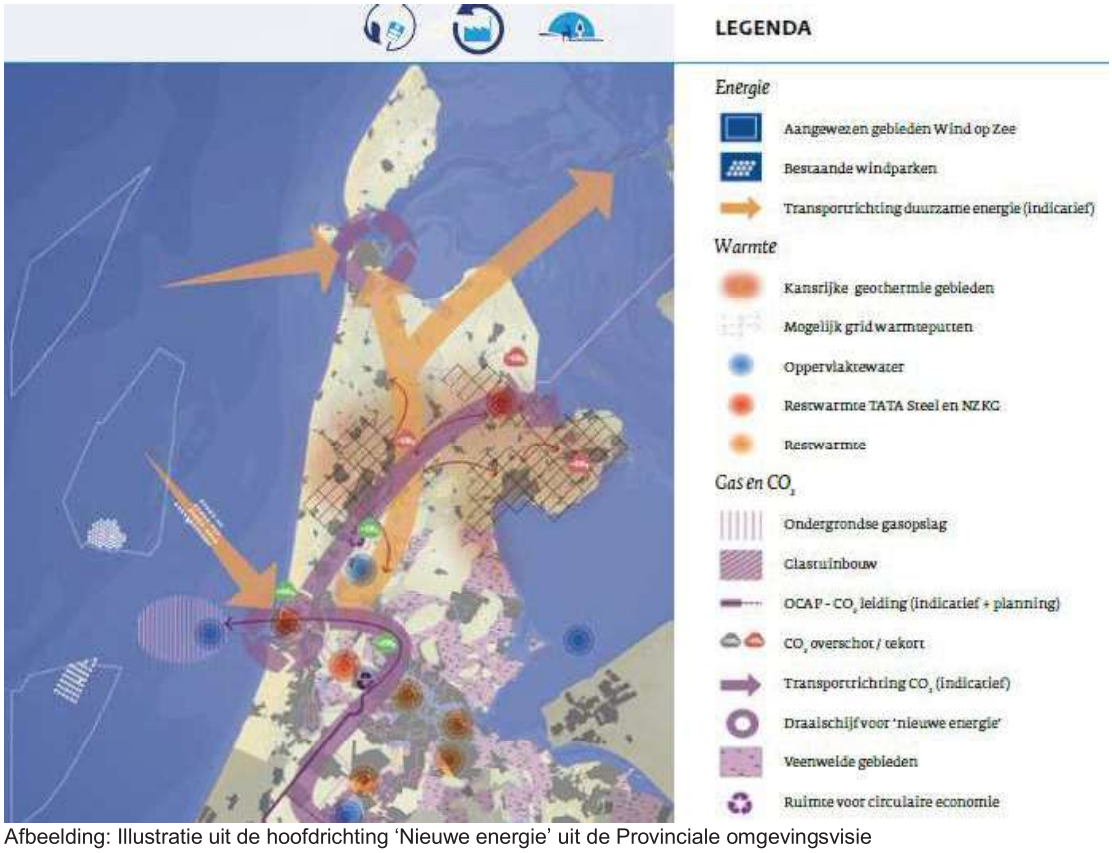
1. Dynamisch Schiereiland
2. Metropool in ontwikkeling
3. Sterke kernen, sterke regio’s
4. Nieuwe energie
5. Natuurlijk en vitaal landelijke omgeving

Afbeelding: Illustratie bij de hoofdrichting ‘Dynamisch schiereiland’ uit de Provinciale omgevingsvisie

Afbeelding: Illustratie bij de hoofdrichting ‘Sterke kernen, sterke regio’s’ uit de Provinciale omgevingsvisie

Afbeelding: Illustratie uit de hoofdrichting ‘Nieuwe energie’ uit de Provinciale omgevingsvisie

Over Den Helder schrijft de Provincie:

“In het gebied rondom Den Helder komen de bewegingen Dynamisch schiereiland, Sterke kernen, sterke regio’s en Nieuwe energie bij elkaar. De mogelijke aanlanding van energie-infrastructuur van de op zee opgewekte windenergie in de toegangspoort Den Helder biedt economische kansen en vraagt om zorgvuldige inpassing. Dit dient ook de doelen uit de beweging Sterke kernen, sterke regio’s, om werkgelegenheid te versterken en het voorzieningenniveau op peil te houden. De doelen uit Dynamisch schiereiland voegen daar de benutting van de toeristische en recreatieve potentie aan toe in combinatie met opgaven rond de kustverdediging en het toevoegen van natuurwaarden. Meer landinwaarts komen daar ook het ontwikkelen van de duurzame agrifoodsector en vergroten van de biodiversiteit bij uit de beweging Natuurlijk en vitaal landelijke omgeving.”

De verbinding tussen de stad en haven en de Noordzee en Waddenzee en de kansen voor toeristische (kust)ontwikkeling, de ruimte voor economische ontwikkeling rondom de energietransitie en het belang van een vitale stad met een goed voorzieningenniveau klinken terug in de bewegingen en de visie op Den Helder en omgeving vanuit de Provincie Noord-Holland..

<u>Waterstofstrategie Provincie Noord-Holland (vastgesteld november 2020)</u>

De provincie Noord-Holland heeft de ambitie om een actieve rol te spelen in het op gang brengen van de waterstofeconomie: Noord-Holland is een snel opkomende Hydrogen Valley. De regio heeft veel potentie om de productie en invoer, opslag en doorvoer van (klimaatvriendelijke) waterstof snel op te schalen. Daarmee kan Noord- Holland niet alleen haar eigen klimaatdoelstellingen realiseren, maar ook een substantiële bijdrage leveren aan het verduurzamen van het energiesysteem in Nederland én Noordwest Europa.

In de strategie staat: “Om de Nederlandse waterstofeconomie echt van de grond te krijgen, is het belangrijk om de productie van groene waterstof op te schalen, de productie van blauwe waterstof op gang te brengen (in combinatie met opslag of hergebruik van de afgevangen CO2) en om de vraag naar waterstof in de industrie en zware mobiliteit te stimuleren. Verder is het zaak om te leren en te experimenteren met toepassingen van waterstof in de gebouwde omgeving, mobiliteit en agrisector en met waterstof voor netbalancering. Evengoed is het belangrijk dat er een waterstofinfrastructuur wordt gerealiseerd wordt. Tot slot moet groene waterstof kunnen concurreren met fossiele brandstoffen, want op dit moment is er nog nauwelijks een businesscase rond te krijgen.”

“Voor Noord-Holland ligt daarnaast de focus op de toepassing van waterstof om het elektriciteitsnet te ontlasten, de havens te positioneren als kennis- en onderhoudsclusters voor offshore wind en als draaischijf voor duurzame energie. De Port of Amsterdam richt zich hierbij op import, opslag en overslag van groene waterstof en synthetische kerosine. En Port of Den Helder op de productie van blauwe waterstof in combinatie met het afvangen en opslaan van CO2 en op de in- en doorvoer van groene waterstof.”

“Het aangrijpen van de energietransitie is voor Port of Den Helder en de regio een kans om de werkgelegenheid te behouden. Den Helder heeft alles in huis om het onderhoud aan de windparken op zee uit te voeren en een rol te spelen bij de afvang en opslag van CO2 (CCS/CCU). Daarvoor kan de bestaande olie- en gasinfrastructuur en de kennis worden ingezet. Dat is ook voor de BV Nederland van urgent belang, omdat hergebruik van de infrastructuur tot lagere maatschappelijke
kosten leidt.”

“Noord-Holland ligt aan de Noordzeekust en in de nabijheid van de grote windvelden die in de Noordzee geprojecteerd zijn. Vóór 2030 zal elektriciteit van wind op zee aanlanden in de IJmond. Dit biedt kansen om te voorzien in de grote energievraag van de industrie. De energie die op de Noordzee ná 2030 wordt geproduceerd, wordt in welke vorm dan ook aan land gebracht. De ambities voor wind op zee na 2030 vragen om een netverzwaring óf om een alternatieve moleculenroute (waterstof). Die laatste optie is mogelijk goedkoper dan een netverzwaring, doordat de bestaande gasinfrastructuur gebruikt kan worden voor waterstof die op zee wordt geproduceerd. Noord-Holland heeft een goede positie om de aanlanding van stroom en waterstof te faciliteren. Daarbij kunnen de havens in het Noordzeekanaal en Den Helder zorgen voor alternatief waterstoftransport, import van waterstof en dienen als uitvalsbasis

voor de (offshore) windindustrie. Met name bij het ontstaan van een internationale handel vormen deze twee havens strategische knooppunten ofwel draaischijven voor nieuwe energie."

"Ook Port of Den Helder heeft alles in zich om een belangrijke rol te spelen in de waterstofeconomie.

- Den Helder ligt gunstig voor de aanlanding en distributie van groene waterstof die op zee wordt gemaakt. Het gasbehandelingsstation van de NAM is een strategische asset in de centrale rol die Den Helder kan spelen in de aanlanding, productie en het transport van waterstof. Via Den Helder kan waterstof ingevoerd worden op de toekomstige backbone.
- Den Helder kan de bestaande gasinfrastructuur gebruiken voor de opslag van CO2 in zee. Deze opvang van CO2 maakt deel uit van de productie van blauwe waterstof. De opvang- en transportcapaciteit voor CO2 is zo groot, dat Den Helder ook in beeld is voor de inname van CO2 van binnenvaartschepen.
- Den Helder heeft daarnaast een uitstekende uitgangspositie om op grote schaal blauwe waterstof te produceren voor de chemische industrie in binnen- en buitenland. Als die kans wordt benut, betekent dat een stimulans voor de ontwikkeling van de backbone die nodig is om waterstof over grotere afstanden te transporteren; een verbinding tussen Groningen, Noord-Holland en Rotterdam kan er in 2027 al zijn.
- Evenals Port of Amsterdam ligt Port of Den Helder dicht bij internationale afzetmarkten en beschikt zij over een sterk kenniscluster (TNO, ECN, de Technische Faculteit van het Koninklijk Instituut voor de Marine) en een sterk ontwikkelde offshore logistieke supply chain.
- De regio beschikt over onderzoek- en testlocaties voor de ontwikkeling van waterstoftoepassingen. In Europa's grootste waterstofonderzoeksfaciliteit, het Faraday
- laboratorium, werkt TNO aan technologische doorbraken voor opschaling. Naast de faciliteiten van TNO in Petten zijn er onderzoek- en testfaciliteiten bij het expertisecentrum InVesta in Alkmaar.
- Ook Port of Den Helder ligt gunstig voor het uitvoeren van onderhoud aan de windparken op zee. In de toekomst komen er meer parken in het noorden en verder op zee. Daarmee wint de centrale ligging van Den Helder nog aan betekenis. De haven participeert daarop met de ontwikkeling van ruimte in aanvulling op de reeds beschikbare offshore-faciliteiten (waaronder het vliegveld zodat werknemers snel van en naar de windvelden gebracht kunnen worden)."

Regionaal

<u>Regioakkoord De Kop Groeit (vastgesteld maart 2020)</u>

Het Regioakkoord is een akkoord tussen de gemeenten uit de Kop van Noord-Holland over samenwerking op de volgende onderwerpen, met daarbij de meest relevante inzet/projecten voor de gemeente Den Helder:

- ❖ Bereikbaarheid

Inzet op bereikbaarheid van het Maritiem Cluster en de TESO, het uitrollen van deelvervoer ('Mobipunten') en snelfietsroutes, verkeersveiligheid op de N9. Voor de toekomst wordt ingezet op aanleg van nieuwe verbinding N77 tussen Den Helder en de A7.

- ❖ Woningbouw

Inzet op de bouw van 5.000 nieuwe woningen in de Kop tot 2030 en het versnellen van de woningbouw.

- ❖ Duurzame energie

De Kop als proeftuin voor innovatieve manieren om energie op te wekken en een nationale rol van betekenis op het gebied van Wind op Zee, de waterstofeconomie en bijbehorende infrastructuur.

- ❖ Onderwijs – arbeidsmarkt

Samenwerking op het gebied van arbeidscommunicatie en samenwerking tussen overheden, onderwijs en ondernemers in de sectoren techniek, leisure, zorg en agri.

- ❖ Toerisme

Samenwerking in het promoten van de Kop (‘destinatiemarketing’) en regionale samenwerking op het gebied van fiets- en wandelnetwerken en groen/blauwe netwerken.

- ❖ Landbouw

Ondersteunen landbouw in transitie naar duurzame en vitale landbouw.

- ❖ Ontwikkeling met oog voor het landschap

Blijvende aandacht voor kwaliteiten van het landschap, ook bij nieuwe ontwikkelingen.

Met deze regionale afspraken vormt het akkoord een leidraad voor de verdere ontwikkeling van de gemeente Den Helder, als onderdeel van de Kop van Noord-Holland. Het regioakkoord zal in 2021 verder worden uitgewerkt naar een regionale samenwerkingsagenda voor de Kop.

<u>Waterplan Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (vastgesteld december 2021)</u>

Het Waterplan beschrijft in hoofdlijnen welke plannen het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de komende jaren heeft voor het waterbeheer. Klimaat, technologie en maatschappij worden gezien als belangrijke ontwikkelingen waar het Hoogheemraadschap rekening mee gaat houden.

Deze ontwikkelingen zijn in het plan uitgewerkt in vijf opgaves. Dat zijn Ruimtelijk adaptatie, Omgevingswet, Duurzaamheid, Biodiversiteit en Datagestuurd werken.

- Ruimtelijke adaptie is onderdeel van het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie. Door Ruimtelijke adaptie toe te passen, wordt de leefomgeving zo ingericht dat deze voorbereid is op extreme weersomstandigheden als gevolg van het veranderende klimaat. Gemeenten en provincies nemen hierbij het voortouw. Het hoogheemraadschap gaat adviseren bij stedelijke ontwikkelingen om te borgen dat de omgeving klimaatbestendig wordt ingericht. Initiatieven voor groene en waterrijke gebieden worden gestimuleerd en ondersteund. Deze initiatieven dragen namelijk bij aan een gezonde leefomgeving. Op het gebied van bodemdaling ondersteunt het hoogheemraadschap de provincie met kennis en expertise. Voor de regio Noordkop is een Uitvoeringsagenda Ruimtelijke adaptatie opgesteld.

- De invoering van de Omgevingswet heeft gevolgen voor de rol en de positie van het Hoogheemraadschap. In het plan staat beschreven wat het Hoogheemraadschap gaat betekenen en doen voor inwoners, ondernemers en overheden. Bij nieuwe initiatieven gaat men werken vanuit het ‘ja, mits’-principe in plaats van het ‘nee, tenzij’-principe. Ook wordt in 2022 participatiebeleid ontwikkeld om betrokkenen op een zorgvuldige en transparante manier te betrekken bij projecten en werkzaamheden.

- Het hoogheemraadschap stelt zichzelf het doel om haar taken duurzaam en sociaal uit te voeren. Dit geldt zowel voor de bedrijfsvoering als voor de projecten en werkzaamheden. Het doel is om in 2050 volledig circulair te zijn. Bij duurzaamheid werkt het hoogheemraadschap actief samen met gemeenten. In de Regionale Energie Strategie (RES) van Noord-Holland-Noord onderzoekt het hoogheemraadschap of het ruimte kan bieden voor het opwekken van zonne- en windenergie. Bij initiatieven op het gebied van aquathermie adviseert en ondersteunt het hoogheemraadschap.

- Een goede biodiversiteit draagt bij aan gezond water en een gezonde bodem. Het hoogheemraadschap heeft een programma biodiversiteitsherstel opgezet om samen met haar partners de biodiversiteit te verbeteren.

- Met het datagestuurd werken wordt de vastlegging en het verzamelen van data uitgebreid en verbeterd. Dit moet leiden tot meer inzichten en betere verbanden tussen data. Het levert meer informatie op die het hoogheemraadschap kan benutten bij het uitvoeren van haar taken.

In het waterplan zijn verschillende onderdelen te lezen die de gemeente raken. Bij beheer van het grondwater en de ondergrond werken gemeente, provincie en hoogheemraadschap samen. Waar nodig ondersteunt de gemeente het hoogheemraadschap bij deze taak. Op andere gebieden intensiveert de dienstverlening naar de gemeente toe. Er komt data beschikbaar over de zoet-zoutgrenzen in grondwater. Deze informatie is belangrijk bij het tegengaan van verzilting. Het hoogheemraadschap gaat daarnaast de impact van klimaatverandering in kaart brengen via simulaties. Dit helpt ons bij het bepalen van onze gezamenlijke klimaatadaptatieplannen.

Een ander onderdeel waar gemeente Den Helder mee te maken krijgt, is de overdracht van het beheer van (vaar)wegen die nu beheerd worden door het hoogheemraadschap. Naar verwachting zal in 2023 het beheer van de laatste wegen worden overdragen aan de gemeente. In Den Helder gaat dit onder andere om de Zeepromenade, de Grafelijkheidsweg en de Callantsogervaart.

RES 1.0 (vastgesteld 2021)

De Regionale Energiestrategie (RES) is een uitwerking van het nationale Klimaatakkoord. Eén van de afspraken is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Maar ook welke warmtebronnen te gebruiken zijn zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen. Waar is ruimte en hoeveel? Zijn de plekken maatschappelijk gezien acceptabel en financieel haalbaar? In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes. De gemeente Den Helder is hierin onderdeel van de energieregio Noord-Holland Noord.

Het bod en de zoekgebieden van de RES Noord-Holland Noord 1.0 zijn de uitkomst van een intensief participatieproces van de afgelopen twee jaar. Er is bottom-up verkend wat de mogelijkheden voor zonne- en windenergie op land zijn. Tijdens het proces tot aan de RES 1.0 zijn onderzoeken gedaan, scenario's verkend, effecten onderzocht, veel webinars en bijeenkomsten georganiseerd over de (on)mogelijkheden van zonne- en windenergie op land in de regio. In het katern 'RES-proces: van startnotitie tot RES 1.0' is een uitgebreide beschrijving van het doorlopen participatieproces opgenomen. Participatie stopt niet maar blijft doorlopen richting de RES 2.0 én op (lokaal) projectniveau. Het is aan initiatiefnemers om onder regie van de gemeente samen met belanghebbenden de zoekgebieden verder uit te werken. Lokale participatie is daarin een gezamenlijke verantwoordelijkheid, en sluit aan op wat overheden rond participatie moeten regelen (in de geest van de Omgevingswet).

In de RES 1.0 is geen draagvlak voor nieuwe (grootschalige) windturbines (3MW of meer) binnen de deelregio Kop van Noord-Holland en vindt het onderzoek naar hernieuwbare energie gericht plaats naar het opwekken van zonne-energie.

De in de RES 1.0 gemaakte afspraken worden door het college uitgewerkt in een uitvoeringsplan 1.0 en vastgesteld in de uitvoeringsinstrumenten van het gemeentelijk omgevingsbeleid, zoals de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning(en). Er wordt toegewerkt naar haalbare projecten met draagvlak en vergunningverlening in 2025.

Naast een nadere uitwerking van het zoekgebied Haven e.o. zijn drie regionale projecten in onderzoek:
- Microturbines: handreiking 'Afwegingskader microturbines' in het landelijk gebied in de Ko van Noord-Holland
- Zon op parkeerterreinen: Inventarisatie en participatieve haalbaarheidsonderzoek
- Zon op grote daken: Inventarisatie en participatieve haalbaarheidsonderzoek

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026 (vastgesteld 2021)

De strategie klimaatadaptatie Noordkop is opgesteld om op regionaal niveau een strategie voor klimaatadaptatie te hebben. Het document komt voort uit het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. De strategie is samen met belanghebbenden (waaronder gemeente Den Helder) opgesteld. De zeespiegelstijging, langere periode van droogte en hitte en extreme neerslag maken het noodzakelijk dat er nagedacht wordt over de volgende klimaatadaptatie-opgaven:
- Zorgen voor een veilige kust voor bescherming achterland tegen hoogwater
- Een veilig en robuust functionerend boezemsysteem
- Maximaal benutten van zoet water

- Stimuleren toename van biodiversiteit

Voor de regio kan klimaatverandering verschillende negatieve gevolgen hebben. Dat varieert van waterschade of hittestress in stedelijke en duin-gebieden tot droogte en verzilting. Voor de aanpak van klimaatadaptatie zijn zes pijlers geformuleerd waar de regio aan gaat werken.

- Bebouwing kustregio's robuust
- Neerslag vasthouden waar het valt: bufferen van zoet water
- Groen-blauwe netwerken versterken
- Vitale objecten hoog en droog
- Slim herinrichten stedelijk gebied
- Inwoners en bedrijven brengen we in positie

Naast de zes pijlers zijn er zes ontwikkelgebieden benoemd waarin kansen liggen voor klimaatadaptie. Voor Den Helder zijn daarbij de volgende ontwikkelgebieden van belang:

- *Attractieve Noordzeekust*
  De ecologie van de duinen en de duinzoom kan versterkt worden in combinatie met regeninfiltratie. Een verbreding van de kustzone met natuur en recreatie kan op zijn beurt leiden tot een betere bescherming tegen de stijging van de zeespiegel. Het planten van bomen draagt ook bij aan de natuur en recreatie. Bovendien bieden zij ook schaduw bij extreme hitte.
- *Marinestad en energiehub*
  Naast duurzame windenergie vanaf zee kan Den Helder een rol spelen in het terugwinnen van warmte-energie uit oppervlaktewater. Door haar vitale objecten en netwerken verdient Den Helder extra aandacht te krijgen bij de bescherming tegen dijkdoorbraken. Verder zal het ontwikkelen van de bedrijvigheid rondom de haven van Den Helder zal de vraag naar woningen doen toenemen. Hier liggen kansen voor het creëren van groene, schaduwrijke buurten, met ruimte voor waterberging, versterking van biodiversiteit.
- *Waddenbaai*
  Het werken aan een meer gevarieerde kustlijn kan gecombineerd worden met een robuustere inrichting van vitale objecten en netwerken voor overstromingen. Dit kan goed samengaan met het versterken van groen-blauwe netwerken met meer biodiversiteit. Zo werken we aan natuur die weerbaar is bij een veranderend klimaat.
- *Waterrijk*
  Het kiezen van klimaatrobuuste natuurdoeltypen voor dit gebied. We houden rekening met een klimaat in 2050 dat leidt tot ziltere omstandigheden voor flora en fauna. In dit gebied liggen ook kansen voor het beter verbinden van recreatieve vaarroutes. Dit biedt mogelijkheden voor betere doorstroming in tijden van droogte. Ook zijn er kansen om extra water te creëren; een extra zoetwaterbuffer in het gebied ten behoeve van landbouw en natuur. Terugwinnen van energie uit oppervlaktewater biedt ook kansen om over te schakelen naar duurzame vormen van energie, met mogelijk een betere waterkwaliteit tot gevolg. Ten slotte kunnen de langzaamverkeer-routes in dit gebied aantrekkelijker worden gemaakt met meer en gevarieerde soorten bomen die schaduw bieden bij hitte.
- *Poldertrots*
  Droogte en verzilting vormen een grote bedreiging voor de landbouw in de polders. Extra opvang van regenwater is op het niveau van het individuele bedrijf nodig om de hele regio robuuster te maken voor droogte. Daarnaast is een goede bereikbaarheid en toegang tot voorzieningen is van belang voor de agri-business.

<u>Regionale Visie Verblijfsrecreatie (vastgesteld)</u>

Op basis van de regionale visie voor verblijfsrecreatie van Noord-Holland Noord (2017) kan de verblijfsrecreatie in de gemeente Den Helder in drie regio's worden geplaatst. Op basis hiervan wordt per regio in de gemeente de bijbehorende identiteit en kwaliteit benoemd.

De verblijfsrecreatie om en nabij Julianadorp behoort tot het gebied 'Noordkust'. De doelgroep die hier wordt aangesproken zijn families inclusief grootouders, die vaak al jaren naar Julianadorp komen. De verblijfsrecreatie is hier gastvrij, gericht op ontspanning, eenvoudig en geeft een 'thuisgevoel'. Dit wordt gelinkt aan een ontspannen beleving van de natuur: recreatief sporten en ravotten. Er wordt ingezet op het revitaliseren van het bestaande aanbod. Nieuw aanbod is mogelijk, als dit het (kust)landschap versterkt. Hierbij moet aansluiting worden gezocht bij de cultuurhistorische waarden in de omgeving: de

oorspronkelijke eilandenstructuur, het nollenlandschap, kwelwater, duingebieden, polders en gemalen, molens en boerderijen.

De stad Den Helder en Huisduinen vallen in het gebied 'Steden'. De doelgroep hier zijn toeristische en zakelijke gasten met een bovenmodaal bestedingspatroon. Verblijfsrecreatie in Den Helder moet zich vooral richten op de oorspronkelijke historische kenmerken van de stad. Uitstekende concepten zoals boetiekhotelletjes benutten de verhalen en leegstaand historisch vastgoed. Het karakter van de verblijfsrecreatie in de stad Den Helder richt zich op het stoere en spannende van de maritieme geschiedenis. Kenmerken zijn robuustheid, puurheid, innovatie, maritiem en verborgen schatten. In Huisduinen is ruimte voor kwalitatief hoogstaande en exclusieve overnachtingsvormen.

Een deel van het toeristisch aanbod in de gemeente Den Helder valt ook binnen de categorie 'agrarisch buitengebied'. Hier spreken we over plattelandstoerisme zoals minicampings en B&B's in boerderijen. De toerist komt hier om te ontspannen en weg te zijn van alledaagse prikkels. Dit soort verblijfsrecreatie is gastvrij: toegankelijke boerenschuren met bollenverkoop en streekproducten, gelinkt aan cultureel of agrarisch erfgoed. De accommodaties zijn kleinschalig en karakteristiek. We zijn hier terughoudend ten aanzien van nieuwe initiatieven en uitbreidingen, en staan in principe geen nieuwe grootschalige initiatieven toe.

<u>Retailvisie Kop van Noord-Holland (vastgesteld)</u>

De focus in de visie ligt op het inspelen op de veranderende behoeften van de consument, ondernemerschap en samenwerking. Keuzes zijn nodig en die luiden:

- Voortbouwen op bestaande structuur, waarbij kwaliteit gaat boven kwantiteit.
- Sterke centrumgebieden met scherpe onderlinge positionering, dus niet méér van hetzelfde.
- Attractieve centrumgebieden waarbij de mens centraal staat (on- en offline).
- Toeristische potentie benutten.
- Faciliteren van dynamiek, ondernemerschap en innovaties.
- Betere balans vraag en aanbod en terugdringen plancapaciteit.
- Samenwerken stimuleren en versterken.

Het centrale uitgangspunt is het creëren van een optimaal verblijfsklimaat. Op lokaal niveau zal dit nader worden uitgewerkt (middels actieplannen en concrete verzoeken) en/of vormgegeven. Vanuit het bedienen van de consument zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de gebieden:

- De basis op orde (schoon, heel en veilig);
- Compact, compleet en comfortabel;
- Kwaliteit boven kwantiteit;
- Concentratie van het aanbod;
- Aankleding openbare ruimte gericht op beleving consument;
- Samenwerken als speerpunt voor de stakeholders

Gemeentelijk

De omgevingsvisie vormt na vaststelling het overkoepelende kader voor de gemeente Den Helder voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie vervangt een aantal bestaande gemeentelijke kaders en geeft aanleiding om een aantal gemeentelijke kaders bij te stellen. De omgevingsvisie houdt rekening met bestaand flankerend beleid en levert daar waar mogelijk een bijdrage aan. Gezien het overkoepelende en richtinggevende karakter van de omgevingsvisie gaan we op deze plek niet dieper in op de gemeentelijke kaders die zijn geraadpleegd.

Ontwikkelanalyse gemeente Den Helder

Uit de verkenningen komt naar voren wat de historische, unieke ontwikkeling van het landschap en de kernen van de gemeente Den Helder is geweest, wat de huidige staat van de fysieke leefomgeving is, wat de kernkwaliteiten en identiteitsdragers zijn en welke thema's het meest leven bij inwoners en ondernemers. Daarnaast is in kaart gebracht welke autonome trends & ontwikkelingen op de gemeente Den Helder afkomen en wat de impact hiervan voor Den Helder kan zijn. Ook is op een rij gezet welke kaders vanuit Rijk, Provincie en regio zijn gesteld, waarbinnen de verdere ontwikkeling van de gemeente Den Helder kan plaatsvinden.

Op basis van deze verkenningen is een ontwikkelanalyse voor de gemeente Den Helder opgesteld. Wat zijn de huidige sterktes en zwaktes en welke kansen en bedreigingen kan Den Helder in de toekomst verwachten? Op basis van deze analyse zijn tien centrale uitgangspunten opgesteld als richtinggevend kader voor de omgevingsvisie.

Sterktes	*Zwaktes*
▪ Ligging aan drie kusten in hoog gewaardeerd kustlandschap ▪ Grote werkgevers in de haven, zorg en overheid ▪ Relatief ontspannen woningmarkt t.o.v. rest van de provincie ▪ Een duidelijke eigen identiteit (iedereen kent Den Helder) en verleden, met bijbehorend cultureel erfgoed ▪ Schone, gezonde omgeving ▪ Een aantal unieke woonmilieus met hoge kwaliteit ▪ Relatief veel voorzieningen door centrumfunctie in de regio ▪ Groeiende samenwerking met hoger onderwijs op innovatie en maatschappelijke vraagstukken	▪ Negatief imago bij veel mensen ▪ Bovengemiddeld veel sociaal-maatschappelijke problematiek en aantal buurten waar leefbaarheid onder druk staat ▪ Ligging aan de kust is op veel plaatsen nauwelijks te beleven ▪ Geen hoger onderwijs (HBO, WO) ▪ Door kleiner inwoneraantal in gemeente en verzorgingsgebied minder voorzieningen dan andere centrumsteden in Noord-Holland ▪ Door de ligging is de bereikbaarheid van Den Helder beperkt ▪ Bereikbaarheid binnen Den Helder vormt regelmatig een probleem door opstopping TESO- en Marine-verkeer ▪ Een nog te eenzijdige woningmarkt, met veel van hetzelfde type aanbod ▪ Minder aantrekkelijk voor jongeren
▪ Strategische ligging van haven en luchthaven t.o.v. Noordzee & Waddenzee biedt nieuwe kansen bij energietransitie ▪ Veel nieuwe vacatures verwacht bij Koninklijke Marine en de offshore-sector ▪ Kansen voor innovatie door lokale aanwezigheid grote spelers op het gebied van maritieme technologie ▪ Het landschap en karakter van Den Helder kan nog veel zichtbaarder worden gemaakt, waarmee de stad aantrekkelijker wordt voor bewoners en bezoekers ▪ Erfgoed binnen de gemeente biedt kansen voor leisure-sector ▪ Veel ruimte om binnenstedelijk wonen te realiseren tot 2030 ▪ Door digitalisering en meer werken op afstand is de ligging van Den Helder minder een probleem voor de bereikbaarheid ▪ Klimaatadaptatie is een kans om leefomgeving en openbare ruimte aantrekkelijker te maken met meer groen en water *Kansen*	▪ Extra druk op sommige buurten/wijken door meer zorgvragers ▪ Vergrijzing in de toekomst zorgt voor meer druk op de zorg en meer druk op de beroepsbevolking/invulling van vacatures ▪ Veel belangrijke sectoren in de Helderse economie zijn aan veel verandering onderhevig. Als de lokale economie zich niet (voldoende) kan aanpassen kan dit ten koste gaan van de werkgelegenheid ▪ Inwoners van Den Helder hebben een lager dan gemiddeld opleidingsniveau, dit geeft mogelijk problemen voor toenemende inzet op kennis & innovatie in arbeidsmarkt ▪ Klimaatverandering is een groot risico gezien de ligging van Den Helder ▪ Door negatief imago bij sommigen en onvoldoende aantrekkelijke eigenschappen kiezen potentiële inwoners misschien voor andere steden/plaatsen *Bedreigingen*

Tabel: Ontwikkelanalyse gemeente Den Helder

Belangrijke kanttekening bij de geschetste kansen en bedreigingen is de afhankelijkheid van de gemeente Den Helder van andere partijen en belangen. Zoals geschetst in het hoofdstuk ‘Belangrijkste kaders’ bevinden zich diverse gebieden en objecten binnen het grondgebied van de gemeente Den Helder waarvan het belang de gemeentegrenzen overstijgt. Om de geschetste kansen te verzilveren en de geschetste bedreigingen te vermijden is samenwerking met de partijen die deze belangen behartigen cruciaal. Hiermee is ook rekening gehouden bij het opstellen van de uitgangspunten en de deel-omgevingsvisies.